Τὸ φύλλον δραχ. 2,50 καὶ διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν 2½ πένες.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Συνιστώμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς «τὸ καθ' ἑξοχὴν παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἀληθεῖς παρασχὸν εἰς τὴν χώραν ὑπηρεσίας», καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς «ἀναγνωσμα ἄριστον καὶ χρησιμώτατον εἰς τοὺς παῖδας».

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἐτησία δραχμὰς 100. Ἑξάμηνος δραχ. 55. Τρίμηνος δραχ. 30.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Αἰγύπτου ψράσια διατιμ. 50.— Ἀμερικῆς δολλάρια 4.— Ἀγγλίας καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἄλλων Κρατῶν σελλίνια 10.

Ἑξάμηνοι καὶ Τρίμηνοι ἀναλόγως.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΙΔΡΥΘΗ ΤΩι 1879

ΙΔΡΥΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

Ἀρχίζει τὴν 1ην Δεκεμβρίου, ἀλλ' αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζουν τὴν 1ην οἱουδήποτε μηνός.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὁδὸς Εὐριπίδου ἀριθ. 42, παρὰ τὸ Βαρβάκειον.

Περίοδος Β'.—Τόμος 38ος | *Ἀθῆναι 14 Μαρτίου 1931* | *Ἔτος 53ον.—Ἀριθ. 15*

ΠΩΣ ΕΓΙΝΑΝ ΤΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ

ΠΕΡΣΙΚΟΣ ΘΡΥΛΟΣ

— Πόσα θέλεις γιὰ τὸ χτῆμα τὸ Φακιού;

— Δὲ θέλω τίποτα. Τὸ Φακιοῦ δὲν πουλιέται. Τὸ μικρὸ αὐτὸ χτῆμα εἶναι ἀπὸ τρακόσια χρόνια τῆς φαμίλιας μας κι' ὅσο ζῶ ἐγὼ τουλάχιστο, θὰ μείνῃ δικό μας.

— Ἄς τα τώρ' αὐτά. Ἅμα βρίσκει κανεὶς τὸ συμφέρον του, δὲν πρέπει νὰ συλλογίζεται τέτοιες κουταμάρες.

Αὐτὰ ἔλεγαν μιὰ μέρα ὁ Ράδια, ὁ ἐπιστάτης τοῦ Καριές, ἑνὸς πλούσιου Πέρση, ἄρχοντα κι' ὁ Ναρέτο, γιὸς τοῦ χωρικοῦ Μανομπού.

— Ἡ ἀνάγκη τὰ καταφέρνει ὅλα, εἶπε πάλι ὁ Ράδια. Πῶς θὰ βγάλῃς τὸ ψωμὶ τῆς μάννας σου, τῆς κυρὰ-Λόδιας καὶ τῆς ἀδερφῆς σου τῆς Πάλιας;

— Ὁ *Ὄρμουδζ* καὶ τὰ *Ἰζέδ* (*) του θὰ μᾶς βοηθήσουν. Θὰ σπέρνω στάρι καὶ καλαμπόκι στὸ χωράφι, λαχανικὰ στὸ περιβόλι καὶ θὰ περιποιέμαι στὸν κῆπο τὰ λουλούδια, ποὺ τὰ πουλεῖ ἡ Πάλια στὶς κυρίες τοῦ Ἴσπαχάν.

— Αὐτὰ τὰ ἔκανε κι' ὁ πατέρας σου. Κι' ὅμως πάντα ἦταν ἀναγκασμένος νὰ ξενοδουλεύῃ στὸ χτῆμα τοῦ ἄρχοντα τοῦ Ραμέτι.

— Τὸ ἴδιο θὰ κάνω κι' ἐγώ. Εἶμαι νέος καὶ δυνατὸς καὶ θ' ἀντέχω.

— Ἀγύριστο κεφάλι, τελοσπάντων. Σοῦ προσφέρω γιὰ τὸ Φακιοῦ χίλιους παράδες.

— Δὲν τὸ πουλῶ.

— Δυὸ χιλιάδες παράδες σοῦ δίνω.

— Δὲν τὸ πουλῶ.

— Ἔ, γειά σου, λοιπόν, στραβόξυλο. Θὰ τὸ μετανοιώσεις!

Ὅταν ὁ Ράδια εἶπε στὸν ἀφέντη του πὼς δὲ μπόρεσε νὰ καταφέρῃ τὸ Ναρέτο νὰ πουλήσῃ τὸ Φακιού, ὁ Καριὲς ἔγινε ἄνω-κάτω. Δέκα χρόνια τώρα εἶχε χαλάσει τὸν κόσμο ν' ἀγοράσῃ τὸ μικρὸ χτηματάκι, γιὰ νὰ τὸ ἑνώσῃ μὲ τὸ δικό του τὸ μεγάλο. Τοῦ χαλοῦσε, ἐκεῖ ποὺ βρισκόταν, ἕνα ὡραῖο πάρκο γιὰ κυνήγι καὶ μιὰ μεγάλη δεντροστοιχία ἀπὸ φοινικιές. Ἀλλ' οὔτε ὁ πατέρας, οὔτε ὁ γιὸς ἀποφάσιζαν νὰ τοῦ τὸ πουλήσουν.

***

Ὁ Ναρέτο βάλθηκε ἀμέσως στὴ δουλειά. Τρεῖς μέρες τὴ βδομάδα καλλιεργοῦσε τὸ χωράφι του καὶ τὸν κῆπο καὶ τὶς ἄλλες ἔκοβε ξύλα στὸ δάσος τοῦ Ραμέτι τοῦ ξυλεμπόρου, ποὺ τοῦ μετροῦσε τὴ δουλειὰ μὲ πολλὴ αὐστηρότητα. Μὰ ὁ Ναρέτο ἦταν ἐργατικὸς νέος καὶ κατάφερνε νὰ εὐχαριστῇ τὸν παράξενό ἀφεντικό του.

«—Πάρε αὐτὸ τὸ ραβδί...» (Σελ. 170, στ. α'.)

Ἡ μικρὴ Πάλια ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἔβγαζε κάμποσα λεφτά. Γαρύφαλλα, γιασεμιά, τουλίπες, βιολέττες κι' ἄλλα λουλούδια ποὔβγαζε ὁ κῆπος, τἄφτιανε ὡραῖα μπουκέτα καὶ τὰ πήγαινε καὶ τὰ πουλοῦσε στὶς ὡραῖες ἀρχόντισσες τοῦ Ἴσπαχάν.

Καλά, θὰ μοῦ πῆτε, πῶς σὲ τόσα λουλούδια ποὺ εἴπατε, δὲν εἴπατε καὶ τριαντάφυλλα; Λοιπὸν τὰ τριαντάφυλλα δὲ φύτρωναν πουθενὰ ἐκεῖνον τὸν καιρό, δηλαδὴ χίλια χρόνια πρὶν ἀπ' τὴ βασιλεία τοῦ Κύρου. Ὁ θεὸς Ὄρμουδζ δὲν εἶχε δημιουργήσει ἀκόμη αὐτὸ τὸ λουλούδι.

Λέγαμε λοιπὸν ὅτι ὁ ἄρχοντας Ραμέτι ἦταν σκληρὸς ἄνθρωπος. Τόσο σκληρός, ὥστε δὲν ἄφινε τοὺς φτωχοὺς ἀνθρώπους νὰ μαζεύουν τὰ ξερὰ κλαράκια, ποὺ ἦταν πεσμένα στὸ δάσος. Ὁ Ναρέτο ὅμως πολλὲς φορὲς ἔκανε πὼς δὲν ἔβλεπε κι' ἄφινε τοὺς φτωχοὺς νὰ πέρνουν τὰ ξερόκλαδα γιὰ νὰ ζεσταίνονται τὸ χειμῶνα.

Ἦταν κι' ἕνα γεροντάκι ἴσαμε ὀγδόντα χρόνων, ποὺ ἔρχόταν δυὸ τρεῖς φορὲς τὴ βδομάδα κι' ἔπερνε ξύλα, — ὅσα μποροῦσε νὰ σηκώσῃ στὰ τρεμάμενα χέρια του. Ὁ Ναρέτο τὸν ἔβλεπε κι' αὐτόν, μὰ δὲν τὸν μάλωνε ποτέ.

(*) Στὴ θρησκεία τοῦ Ζωροάστρου (θρησκεία τῶν ἀρχαίων Περσῶν) ὁ Ὄρμουδζ εἶναι ὁ θεὸς τοῦ Καλοῦ καὶ τὰ Ἰζέδ εἶναι τὰ Καλὰ Πνεύματα, ποὺ προστατεύουν τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀγρυπνοῦν γιὰ τὴν εὐτυχία τους.

«Τὰ πουλοῦσε στὶς ὡραῖες ἀρχόντισσες τοῦ Ἴσπαχάν». (Σελ. 169, στ. γ'.)

Μιὰ μέρα ὅμως, ἐκεῖ ποὺ ὁ γέρος ἔπερνε τὰ ξυλαράκια του κι' ἔφευγε, ὁ Ναρέτο αἰσθάνθηκ' ἕνα βαρὺ χέρι νὰ τοῦ χτυπᾶ τὸν ὦμο.

— Δὲ μοῦ λὲς ἐσύ, εἶπε ὁ Ραμέτι, ἔτσι ἀφίνεις τὸν κόσμο καὶ μοῦ κλέβει τὴν περιουσία μου; Δὲ βλέπεις ἐκεῖνο τὸ γέρο, ποὺ μοῦ πέρνει τὰ ξύλα ἀπὸ τὸ χτῆμα μου;

— Ἀφέντη, εἶπε ὁ Ναρέτο, δὲν τὰ κλέβει τὰ ξύλα ὁ γέρος αὐτός. Ἤρθε καὶ μοῦ τὰ πλήρωσε καὶ πῆρα τὰ λεφτὰ γιὰ λογαριασμό σου. Θὰ σοῦ τἄδινα ἀπόψε, ἀλλὰ μιὰ ποὺ ἦρθες, ὁρίστε πάρ' τα τώρα.

— Δὲ μοῦ ἀρέσει αὐτὴ ἡ δουλειά, μουρμούρισε ὁ Ραμέτι, τσεπώνοντας τὰ χρήματα. Ἄλλη φορὰ δὲ θ' ἀφίσω νὰ ξαναγίνῃ αὐτό.

Ὁ γέρος ὡστόσο πῆρε τὴ μικρή του ζαλιὰ κι' ἔφυγε γιὰ τὸ φτωχικό του καλύβι.

* * *

Ὕστερ' ἀπ' ἕνα μῆνα, ἐκεῖ ποὺ ἔκοβε ὁ Ναρέτο ἕναν κορμό, τὸν πλησίασε τὸ γεροντάκι καὶ τοῦ εἶπε:

— Ναρέτο, αὔριο θ' ἀφίσω γιὰ πάντα τὸ φτωχικό μου καλύβι, ὅπου ζῶ τόσα χρόνια. Μὰ πρὶν φύγω, θέλησα νὰ σ' εὐχαριστήσω ἀκόμα μιὰ φορά, γιὰ τὴν καλοσύνη σου σ' ἐμένα. Χωρὶς ἐκεῖνο τὸ φέμμα σου, ὁ Ραμέτι θὰ μ' ἔβαζε στὴ φυλακή. Νᾶσαι πάντα εὐλογημένος, παιδί μου. Ὁ παντοδύναμος Ὄρμουδζ νὰ σοῦ δίνῃ κάθε καλό.

— Δὲν ἀξίζει τὸν κόπο τώρα, παππού, ἀπάντησε ὁ Ναρέτο. Ἀλλὰ γιατὶ φεύγεις ἀπὸ τὸ καλύβι σου; Ποῦ θὰ πᾶς νὰ κάτσῃς;

— Πηγαίνω σὲ χῶρες ποὺ δὲν τὶς ξέρεις. Κανεὶς ἄνθρωπος δὲν τὶς ξέρει.

— Μήπως θέλεις νὰ σκοτωθῇς;

— Ὄχι, ἐγὼ τὸ θάνατο δὲ θὰ τὸν γνωρίσω. Ἀπ' αὔριο θὰ εἶμαι μεγάλος, μὲ δύναμη ὑπεράνθρωπη. Μὰ δὲ θὰ σὲ ξεχάσω κι' ἐσένα. Πάρε αὐτὸ τὸ ραβδί, ὅπου ἀκουμπῶ τόσα χρόνια. Φύλαξέ το προσεχτικά, κι' ἂν κάμμιὰ φορὰ βρεθεῖς σὲ μεγάλες δυσκολίες καὶ σὲ κίνδυνο, χτύπησέ το τρεῖς φορὲς στὴ γῆ καὶ φώναξε «Μπελάμ, Τελάμ, Σελάμ» (αὐτὲς οἱ λέξεις εἶναι χαραγμένες πάνω στὸ ραβδί). Θ' ἀκούσω τὴ φωνή σου καὶ θάρθω νὰ σὲ βοηθήσω.

Ὁ Ναρέτο σκέφθηκε ὅτι ἴσως τὸ γεροντάκι εἶχε ξεμωραθεῖ κι' ἔπιασε πάλι τὴ δουλειά του. Τὸ βράδυ πῆγε τὸ ραβδὶ στὸ σπίτι του, κι' ἡ Πάλια ποὺ τὸ εἶδε, εἶπε:

— Θὰ τὸ φυλάξω στὸ σεντούκι, γιατὶ εἶναι ὄμορφα σκαλισμένο. Κι' ἴσως νὰ τὸ πουλήσουμε καλὰ κάμμιὰ φορὰ σὲ κανέναν ἄρχοντα τοῦ Ἰσπαχάν.

(Τὸ τέλος στὸ ἐρχόμενο)

ΦΩΚΙΩΝ ΘΑΛΕΡΟΣ

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγ. καὶ τέλος —

Τελείωσαν τὰ μαθήματα, φέραμε τὰ χαρτιά μας, ἐγὼ τὸ ἐνδεικτικὸ μὲ ἄριστα (ἔ, εἴμαστε καλοὶ μαθηταί, τί τὰ θέλετε), ὁ Μίμης ἕνα πιστοποιητικὸ ἀπ' τὸ Πανεπιστήμιο ὅτι εἶχε δώσει κάτι ἐξετάσεις ποὺ χρωστοῦσε, ὁ μπαμπὰς τὰ ἐξέτασε καλά, μᾶς τἄδωσε πίσω κι' εἶπε:

— Καλά, αὔριο θὰ φροντίσω γιὰ τὰ εἰσιτήριά σας.

Πάει πιὰ κι' ἡ τελευταία ἀμφιβολία. Ὁ Μίμης μὲ πῆρε καὶ γυρίζαμε τὰ πρακτορεῖα, ὅπου μάθαμε ὅτι τὸ Λόϋδ θἄφευγε τὴν Παρασκευή. Φτωχὴ Πλατεῖα Συντάγματος, πῶς σὲ περιφρονοῦα, ὅταν βγῆκα ἀπὸ τὸ πρακτορεῖο μὲ τὴ βεβαιότητα, ὅτι τὴν Παρασκευὴ θἄφευγα γιὰ τὴ Γερμανία. Κουταμάρα μου. Μὰ βλέπετε, δὲν ξυπνοῦσε μέσα μου καὶ καμμιὰ νοσταλγία, γιατὶ ἤξερα ὅτι θὰ γύριζα σὲ λίγες βδομάδες.

— Λοιπόν, τὴν Παρασκευὴ φεύγουν οἱ ταξιδιώτες μας; εἶπε εὔθυμα τὴν ἄλλη μέρα ὁ μπαμπάς.

Ἔ, αὐτὸ τὄχαμε μάθει πρὶν ἀπ' αὐτόν, ἀλλὰ καμωθήκαμε πῶς τὸ ἀκούγαμε μὲ ἀνδρικὴ ψυχραιμία καὶ σοβαρότητα.

Μετὰ τὸ φαγητό, ὁ μπαμπὰς κράτησε τὸ Μίμη, γιὰ νὰ τοῦ δώσῃ ὁδηγίες.

— Κάτσε καὶ σὺ ἐκεῖ δά, μοῦ εἶπε ἐμένα, πρέπει ν' ἀκοῦς καὶ σύ.

Κι' ἄρχισε καὶ τοῦλεγε, τοῦλεγε. Ἐκεῖ θὰ βγῆτε, θὰ πᾶς ἐκεῖ (καὶ δόσ' του μιὰ ἀντρέσσα) θὰ βρῆτε τὸν τάδε, θὰ τοῦ δόσετε τόσα, θὰ σᾶς ὁδηγήσει ἐκεῖ. Θὰ μπῆτε στὸ τραίνο, θὰ βγῆτε ἐκεῖ, θὰ πᾶτε ἐκεῖ (καὶ δόσ' του ἄλλη ἀντρέσσα), θὰ βρῆτε τὸν τάδε... καὶ καθεξῆς, καὶ καθεξῆς.... Ὤ, τὸν καϋμένο τὸ Μίμη. πῶς θὰ εἶχε γίνει τὸ κεφάλι του!

— Κατάλαβες; Θέλεις νὰ μὲ ρωτήσῃς τίποτα;

Ὁ Μίμης ἔκαμε κάμποσες ἐρωτήσεις, ὁ μπαμπὰς σὲ μιὰ στιγμὴ ξανάρχισε νὰ τὰ λέῃ ἀνυπόμονα ἀπ' τὴν ἀρχὴ — καὶ στὰ τελευταῖα ὁ Μίμης τσέπωσε ἕνα σημειωματάριο μὲ ἕνα σωρὸ διευθύνσεις κι' ἕνα πορτοφόλι (μάλιστα!) μ' ἕνα σωρὸ λεφτά.

Ἡ δική μας ἐπιβίβαση στὸ Λόϋδ δὲν εἶχε τίποτα τὸ συγκινητικὸ κι' οὔτε καὶ κουνήσαμε ἐμεῖς πολὺ τὰ μαντήλια μας. Ὅταν τὸ βαπόρι βγῆκε ἀπ' τὸ λιμάνι, ὁ νοῦς μας κι' ἡ προσοχή μας ἦταν περισσότερο σ' ἐκεῖνα ποὺ πηγαίναμε παρὰ σ' ἐκεῖνα ποὺ ἀφήναμε.

Στὸ Τριέστι ἦταν ἡ πρώτη δοκιμασία μας: λίγο ἔλειψε νὰ χάσουμε τὶς βαλίτσες μας. Ὁ Μίμης ἔβαλε τὶς φωνὲς μὲ τὰ γαλλικά του καὶ τὰ ἰταλικά του τσάτρα-πάτρα (θάρρος ποὺ τὄχε κι' αὐτὸ τὸ παιδί) κι' οἱ βαλίτσες μας παρουσιάστηκαν ἐπὶ τέλους. Νὰ σᾶς πῶ αἰσθανόμουν τόσο λίγη σιγουριά, ὅσο ἔβλεπα ἐκεῖνο τὸ μεγάλο λιμάνι μὲ τὰ πολλὰ καὶ θεόρατα βαπόρια καὶ τοὺς ξενόγλωσσους θαλασσινοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ μώλου, ὥστε δὲν ἔβλεπα τὴν ὥρα νὰ μποῦμε στὸ τραίνο.

Καὶ μπήκαμε ἀλήθεια, δίχως νὰ ἰδοῦμε πουθενὰ (αὐτὸ τὸ προσέξαμε κι' οἱ δυό μας) αὐτὸ τὸν περίφημο χαιρετισμὸ τῶν φασιστῶν ποὺ σηκώνουν ψηλὰ τὸ χέρι καὶ χαιρετοῦν μὲ τόσο μεγαλεῖο. Πουθενά, ξερετε. Μόνο κάπου-κάπου σήκωναν τὰ χέρια φόφια — καὶ σκεφθήκαμε ὅτι ἴσως αὐτὸ θὰ ἦταν. Τί ἀπογοήτευσις!

Δὲ θὰ καθήσω νὰ σᾶς πῶ τί καὶ πόσα πράγματα εἴδαμε. Τἄχω πεῖ, ξέρετε, τόσες φορές, ὥστε ἅμα θέλουν νὰ μὲ πειράξουν, μοῦ λένε: «Ἔλα, πές μας τί εἶδες στὴν Εὐρώπη».

Στὴ γερμανικὴ πόλη, ὅπου βγήκαμε, ὁ Μίμης φρόντισε νὰ πᾶνε τὶς βαλίτσες μας σὲ μιὰ πανσιὸν (ὅλα ἑτοιμασμένα ἀπὸ πρὶν ἀπ' τὸ μπαμπά), πιάσαμε ἐκεῖ ἕνα δωμάτιο καὶ ξεκινήσαμε νὰ βροῦμε τὴν ἀδελφή μας.

Δὲ θὰ σᾶς πῶ τίποτ' ἄλλο, παρὰ μόνο πῶς ἔβρεχε ἀδιάκοπα κι' ἔκανε κι' ἀρκετὸ κρῦο — καλοκαίρι καιρό, σκεφθῆτε! Φορούσαμε τὰ πανωφόρια μας καὶ περπατούσαμε μέσα σὲ ἀνθρώπους ἄσχημους, δὲν ξέρω καὶ γὼ γιατὶ μοῦ φανηκαν ἔτσι. Ὁπωσδήποτε ἦταν εὐχάριστο νὰ πολεμοῦμε νὰ βροῦμε τὸ δρόμο μας σὲ μιὰν ἄγνωστη χώρα. Ὁ χοντρὸς πόλισμαν μὲ τὴν κάσκα (ἕνας νοικοκυραίνθρωπος σωστὸς) μᾶς ἔλεγε, μᾶς ἔλεγε πολλὰ κι' ἐμεῖς καταλαβαίναμε λίγα. Ἴσως ὁ Μίμης κατάλαβε περισσότερα, γιατὶ τὸν εἶδα ὕστερα ν' ἁρπάζῃ τὸ τράμ, (ἀπὸ πίσω κι' ἐγώ) καὶ νὰ λέῃ:

— Πρέπει νὰ προφτάσουμε, γιατὶ σήμερα αὔριο, ἀκοῦς, φεύγουν τὰ σχολεῖα γιὰ κάποια ἐξοχή. Καὶ τρέχα γύρευε τότε τὴ Μαρίκα.

Τὸ τράμ πέρασε ἀπὸ λαμπρὰ κέντρα καὶ πλατεῖες (ὁ λόγος τὸ λέει, βροχή, βροχὴ καὶ ἀηδία) καὶ ταξιδεύαμε μισὴ ὥρα τώρα. Ὁ Μίμης σηκωνόταν κάθε τόσο καὶ ρωτοῦσε τὸν ὁδηγό.

Τέλος, τί τὰ θέλετε, δὲν ἐκάναμε καλὴ ἐντύπωση στοὺς Γερμανούς. Παντοῦ δυσκολίες, παντοῦ δὲν καταλάβαιναν τί ζητούσαμε, κι' ὁ θυρωρὸς τοῦ σχολείου μᾶς εἶχε καὶ περιμέναμε στὸ δρόμο ὥρα πολλή, σὰ σκυλιὰ μέσ' στὴ βροχή.

Τέλος, μᾶς ἔμπασε σ' ἕναν κῆπο, σ' ἕνα δάσος σωστό, ὅπου περπατήσαμε τόσο στὴ μακρυὰ δενδροστοιχία, ὥστε περίμενα νὰ βγοῦμε μᾶλλον σὲ μιὰ λαγκαδιὰ παρὰ στὸ προαύλιο ἑνὸς σχολείου. Μπήκαμε σ' ἕνα σαλόνι, τόσο σκοτεινὸ καὶ σοβαρό, ὥστε θαρροῦσα πῶς ἔβρεχε καὶ κεῖ μέσα ἀκόμη. Ἀπορροῦσα πῶς ἦταν τόση ἡσυχία μέσα σ' ἕνα σχολεῖο,

ἀλλὰ ὕστερα κατάλαβα ὅτι ἐκεῖ ἦταν μόνο τὰ γραφεῖα, ἐνῷ οἱ τάξεις ἦταν ἀλλοῦ, μέσα στὸν ἀπέραντο κῆπο.

Ὅταν παρουσιάστηκε μπροστά μας, ἡ ἀδελφή μας ἡ Μαρίκα μοῦ φάνηκε σὰν ὄνειρο. Πῶς εἶχε μεγαλώσει, πῶς εἶχε ἀλλάξει, πῶς εἶχε γίνει σοβαρή. Δὲ θυμοῦμαι καλά, ἀλλὰ πιστεύω πῶς δὲν ἔβγαλε κανένα ξεφωνητὸ ἀπ' ἐκεῖνα ποὺ συνηθίζουμε σὲ τόσο ξαφνικὲς χαρές. Κρατοῦσε τόσο καλὰ τὸν ἑαυτό της, ὥστε εὐθὺς ἀμέσως μᾶς ἔκαμε νὰ τὴ σεβασθοῦμε. Ἀγκαλιαστήκαμε, φιληθήκαμε, γελάσαμε (τί ἀλλοιώτικα ποὺ γελοῦσε αὐτὸ τὸ κορίτσι) καὶ στὸ τέλος τῆς εἴπαμε πῶς ἤρθαμε νὰ τὴν πάρουμε.

— Πῶς! εἶπε σοβαρά. Ἀδύνατο αὐτὸ πρὶν περάσει ἕνας μήνας. Πρέπει νὰ τελειώσω πρῶτα μιὰ ἐργασία, ποὺ μοῦ ἔχουν ἀναθέσει.

— Μὰ ὁ μπαμπὰς εἶπε νὰ γυρίσουμε σὲ δεκαπέντε μέρες.

— Θὰ τοῦ γράψω καὶ θὰ τοῦ πῶ πῶς εἶναι ἀδύνατο. Θὰ γυρίσουμε σ' ἕνα μῆνα.

Ἡ Μαρίκα μᾶς εἶπε ὅτι ἔπρεπε νὰ κάμῃ τοὺς ὁπολογισμοὺς τῶν ἐξόδων ἑνὸς ὡρισμένου νοικοκυριοῦ γιὰ ἕνα χρόνο, καὶ νὰ συντάξει μεγάλη ἔκθεση γιὰ βλ' αὐτά. Αὐτὸ ἦταν τὸ «θέμα» ποὺ τῆς εἶχαν βάλει νὰ ἑτοιμάσῃ γιὰ νὰ πάρῃ τ' ἀπολυτήριό της ἀπ' τὸ σχολεῖο καὶ νὰ φύγῃ. Ἔχασα κάθε ἰδέα γιὰ τὴ σοφία τῆς ἀδελφῆς μου κι' ἤμουν ἀρκετὰ ἀπογοητευμένος, γιατὶ ἦταν φανερὸ πῶς πολὺ περισσότερο κοίταζε τὸ «θέμα» της παρὰ ἐμᾶς ὅλους καὶ τὸ σπίτι της καὶ τὴν πατρίδα μας καὶ τὴν Ἀθήνα μας.

Ἡ ἀπάντηση τοῦ μπαμπὰ ἦρθε. Βεβαίως, ἔλεγε, ἔπρεπε νὰ τελειώσῃ τὸ «θέμα» της σύμφωνα μὲ τὸν κανονισμό. Ἐμεῖς θὰ τὴν περιμέναμε καὶ θὰ γυρίζαμε στὸ μεταξὺ στὰ Μουσεῖα, γιὰ νὰ μὴ χάνουμε τὸν καιρό μας. Νὰ λοιπὸν ποὺ ὁ μπαμπὰς συμφωνοῦσε μὲ τὴ Μαρίκα. Μὰ αὐτὴ φαίνεται πῶς εἶχε γίνει ἀληθινὰ σοφὴ ἐδῶ πέρα, μὲ τοὺς λογαριασμοὺς καὶ τὰ νοικοκυριά της.

Ἀρκετὰ σᾶς εἶπα, ἔ; Ἕνα μόνο θὰ σᾶς πῶ ἀκόμα: Ἦταν ἀδύνατο νὰ φαντασθῆτε πόσα δάκρυα ἔχυσε ἡ Μαρίκα ὅταν ἀποχαιρετοῦσε τὶς συμμαρθήτριές της, τὶς δασκάλες της, τὴ διευθύντριά της. Ἔλεγα πῶς δὲν αἰσθανόταν καμμιὰ χαρὰ ποὺ θὰ γύριζε μαζί μας. Μὰ ὅταν, μὲ τὸ καλό, βρεθήκαμε μόνοι μας οἱ τρεῖς μας, ἔ, τότε μονομιᾶς ξαναβρήκαμε τὴν ἀδελφούλα μας ὅπως τὴν ξέραμε, ἴδια κι' ἀπαράλλαχτη. Δόξα σοι ὁ Θεός! Γιὰ μιὰ στιγμὴ εἴχαμε φοβηθεῖ ὅτι ἡ Γερμανία μᾶς τὴν εἶχε ἀλλάξει γιὰ πάντα.»

Ἐδῶ βρῆκα κατάλληλο τὸ σημεῖο, γιὰ νὰ σταματήσω τὴ διήγηση τοῦ μικροῦ μου φίλου. Εἶναι, βλέπετε, λιγάκι φλύαρος. Μὰ ἂν ξέρατε τί συμπαθητικὸ παιδὶ ποὺ εἶναι, θἀκούγατε εὐχάριστα τὴ φλυαρία του ὅπως τὴν ἄκουσα κι' ἐγώ.

Μ. Δ. Χ.

ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΕΝΟΣ ΓΑΤΟΥ

[ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΓΙΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ]

ΙΕ'.

Θυμήθηκα πῶς στὸ σαλόνι, ἀπάνω σ' ἕνα σκαμνί, εἶχα ἰδεῖ πρωτύτερα τὴν πίπα τοῦ κυρίου μου καὶ τὴ σακκούλα μὲ τὶς καραμέλλες του.

Δὲ χάνω καιρό, τρέχω στὸ σπίτι, μπαίνω στὸ σαλόνι—ποὺ εὐτυχῶς τὸ βρῆκα ἀνοιχτὸ—ἁρπάζω μὲ τὸ στόμα μου τὴν πίπα—ποὺ κι' αὐτὴ εὐτυχῶς ἦταν ἀκόμα ἐκεῖ—καὶ βγαίνω πάλι στὸ περβόλι.

Ὤ, τί ἔκπληξη ποὺ τὴν εἶχαν τὰ πουλιὰ τῆς αὐλῆς, ὅταν μὲ εἶδαν νὰ περνῶ τρέχοντας ἀπὸ μπροστά τους μὲ μιὰ μεγάλη πίπα στὸ στόμα!

— Πά, πά! ἔκαμε ἡ πάπια· καλέ, ὁ Χιόνης καπνίζει;..

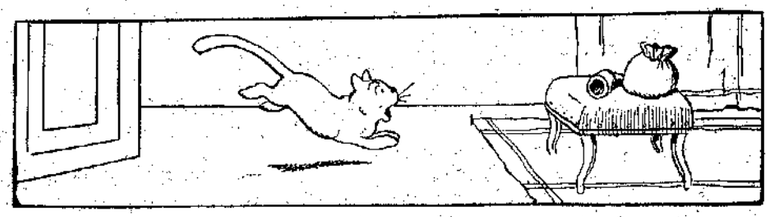

— Κά, κά! γέλασε ἡ κότα· ἀπὸ πότε οἱ γάτοι ἔγιναν καμινάδες;

— Κικιρίκου! μοῦ φώναξε κοροϊδευτικὰ ὁ πετετινός.

— Γουί! γουί! γουί! ἔκαμε καὶ τὸ χοντρὸ γουρούνι ποὺ γελοῦσε σὰ νὰ κλαίῃ.

Δὲν τοὺς ἔδωσα καμμιὰ ἀπάντηση. Καὶ χωρὶς νὰ πάρω ἀνάσα, ἔφτασα ἴσια στὸ συντριβάνι καὶ βούλωσα δυνατὰ μὲ τὴν πίπα τὴ σωλήνα ἀπ' ὅπου πετιόταν ψηλὰ τὸ νερό. Ἀμέσως τὸ νερὸ ἄρχισε νὰ ξεφεύγῃ μὲ ὁρμὴ ἀπὸ κάτω, πλάγια. Ἔτσι ὅπως βουλώνετε καμμιὰ φορὰ μὲ τὸ δάχτυλο τὸ στόμα καμμιᾶς βρύσης. Τότε ἔστριψα λιγάκι τὴν πίπα, πιάνοντάς την ἀπ' τὸ χερούλι, ὥς που

ἔκαμα τὸ νερὸ νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὸ φεγγίτη τοῦ ὑπόγειου καὶ νὰ πέσῃ πάνω στὴ φωτιά. Δυσκολεύθηκα λιγάκι, ἀλλὰ μὲ μερικὰ στριψίματα, πότε ἀπὸ δῶ, πότε ἀπὸ ἐκεῖ, τὸ κατάφερα. Καὶ σὲ λίγο εἶδα μὲ χαρά μου τὸν καπνὸ νὰ πέφτῃ νἀραιώνῃ καὶ νὰ χάνεται. Ἡ φωτιὰ εἶχε σβύσει!

Τότε μόνο ἔβγαλα τὶς φωνές. Ἔτρεξαν νὰ ἰδοῦν τί ἔπαθε ὁ ἀγαπημένος τους γάτος καὶ νιαουρίζει ἔτσι. Κι' ἅμα εἶδαν καὶ κατάλαβαν τί εἶχε συμβεῖ καὶ τί εἶχα κάνει, ἔβγαλαν τὶς φωνὲς αὐτοί:

—Ἄ, τὸ ὑπόγειο ἔπιασε φωτιὰ καὶ τὴν ἔσβυσε ὁ Χιόνης! Ἄ, τὸ σπίτι μας κινδύνεψε νὰ καῇ καὶ τὸ γλύτωσε ὁ Χιονάκης μας!.. Ἄ, τί ἔξυπνος γάτος! Ἄ, τί καλός... πυροσβέστης!

Εἶπαν στὴν ὑπηρέτρια νὰ βγάλῃ τὰ καμμένα χαρτιὰ καὶ πανιά, καὶ νὰ σφουγγαρίσῃ τὸ ὑπόγειο ποὺ τὄχα καταβρέξει. Στὸ μεταξύ, ὁ κύριός μου κι' ἡ

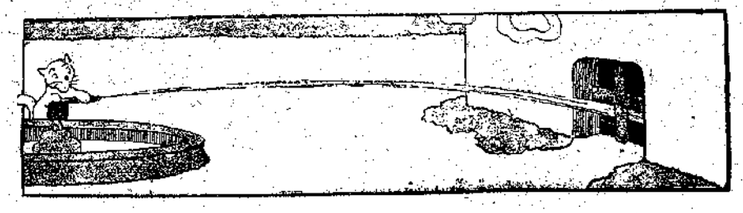

κυρία μου μὲ γέμιζαν χάδια κι' ἐπαίνους. Ἄ, τί εὐτυχισμένος ποὺ ἤμουν! Μοῦ εἶχε δοθεῖ μιὰ σπάνια εὐκαιρία νὰ τοὺς δείξω τὴν ἀγάπη μου καὶ νὰ τοὺς ἀνταποδώσω τὴν εὐεργεσία.

(Ἀκολουθεῖ) **Η ΚΥΡΑ-ΜΑΡΘΑ**

ΜΑΘΗΜΑ

Στὴ διαπλανὴ κάμαρα ὁ Γιῶργος εἶναι κλεισμένος μαζὶ μὲ τὴ δασκάλα του. Φαίνεται ἀμελέτητος γιατὶ κάπου-κάπου ἡ φωνὴ τῆς μίς, ὑψώνεται θυμωμένη.

— Τεμπέλικο! Ἀκαμάτικο! Τί ἔκανες τόσες ὧρες;

Ἡ Μπέμπα εὐφραίνεται,

—Ἄκοῦτε, θειά; Κι' ἔλεγε ὁ ψευτάκος πὼς ἤξερε καλὰ τὸ μάθημά του.

Σὲ λίγο ἡ φωνὴ τῆς μὶς γίνεται φοβερή:

—Ἄ! μὰ εἶσαι ἀνυπόφορος! Θὰ σὲ κλείσω φυλακή.

— Στὴ φυλακὴ θὰ τὸν κλείσουν, θειά! Τ' ἀκοῦτε; Θὰ τὸν φᾶνε τὰ ποντίκια.

Μὰ ἡ Καίτη θυμώνει.. Τὸν ἀγαπάει πολὺ τὸν ἀδελφούλη. Κι' ὅταν ἄκουσε τὴν τρομερὴ ἀπειλή, σουφρώνει τὸ προσωπάκι της.

—Ἐγὼ ζὲ σέλω νὰ πάῃ ὁ Γῶγος φυλακή. Σὰ κλαίω.

Καὶ τὸ προσωπάκι ποὺ ὁλοένα ζαρώνει, τὸ στόμα ποὺ συσπᾶται, τὰ μάτια ποὺ θολώνουν, εἶναι ἕτοιμα ν' ἀρχίσουν νὰ βάζουν σ' ἐνέργεια τὸ λόγο.

—Ἔννοια σου Καιτούλα, ἡ μὶς Καίτη εἶναι καλὴ σὰν ἐσένα ποὺ ἔχεις τὸνομά της. Τὸ λέει ψέμματα σ' αὐτὸν τὸν τεμπέλη.

— Ψέμματα τὸ λέμε Καιτίτσα, ἐπεμβαίνει ἡ Μπέμπα. Μὰ εἶναι ἀνόητος. Τόση ὥρα δὲν τοῦ λέμε νὰ διαβάσῃ;

Ἡ μαρτυρικὴ ὥρα τελειώνει. Ἡ πόρτα ἀνοίγει καὶ βγαίνουν ἡ μὶς μὲ τὸν ἔνοχό. Μοῦ τὸν παραδίνει καὶ σύγχρονα κάνει καὶ τὰ παράπονά της.

— Γιὰ τιμωρία του θὰ γράψῃ διπλάσια ἀντιγραφή, καὶ θὰ μάθῃ τὸ διπλὸ μάθημα καὶ τὸ διπλὸ ποίημα.

— Θὰ τὸ μαθαίνεις ὅλο καλά. Naughty boy!

Αὐτὸς κατεβάζει τὸ κεφάλι, ὑπόσχεται ἀλλὰ κοιτάζει λοξὰ τὴ σκάλα, ἕτοιμος νὰ τὸ σκάσῃ. Τὸν ἁρπάζει ἀπὸ τὸ χέρι.

—Ἄκουσες; ξαναλέει. Πολὺ καλὰ θὰ τὸ λές. Good bye!

— Good bye, miss.

Καὶ μπαίνουμε στὸ δωμάτιο.

—Ἔμπρός! Τὰ βιβλία τώρα!

— Μὰ εἶναι ὥρα παιχνιδιοῦ...

—Ὅταν ξέρεις τὸ μάθημα. Τώρα εἶναι ὥρα τιμωρίας.

Φέρνει τὸ «Ρίγτερ». Κι' ἀρχίζουμε τὸ διάβασμα. Ἡ Μπέμπα θυμᾶται κι' αὐτὴ τὸ βιβλίο καὶ πέρνει τὸ ἀναγνωστικό της. Ἡ Καίτη ὅμως θυμώνει.

—Ἐγὼ τί θὰ ζαβάζω;

—Ἐσὺ θ' ἀκοῦς τοὺς ἄλλους.

Μ' αὐτὸ εἶναι ἀσυμβίβαστο μὲ τὸ χαρακτήρα της. Θέλει πάντα νὰ βρίσκεται στὴν πρώτη γραμμή. Βρίσκει ἕνα παλιὸ ἀναγνωστικὸ τοῦ Γιώργου καὶ διαβάζει:

—Ἄφα, βῆτα, γάμα, ἔψιλο, δέλτα...

Ἡ Μπέμπα συλλαβίζει μὲ μόχθο.

— Νά! τὰ μῆ λα, μῆ-λα, λα-λα.

Κι' ὁ Γιῶργος ἐπαναστατεῖ.

— Μπορῶ νὰ διαβάσω, ἔτσι ποὺ φωνάζουν αὐτές; Νὰ φύγουνε!

Ἔχει δίκιο, μὰ τὰ «θηρία» διαμαρτύρονται.

— Πῶς; Δική του εἶναι ἡ κάμαρα; Κι' ἐγὼ ἐδῶ κοιμοῦμαι

— Νὰ φύγῃ αὐτός, φωνάζει καὶ ἡ Καίτη.

Τοὺς συμβιβάζω. Ἡ Μπέμπα θὰ γράψῃ δυὸ σειρὲς ἀντιγραφὴ ἀπὸ τὸ βιβλίο της καὶ ἀριθμοὺς ἀπὸ τὸ ἕνα ὡς τὸ δέκα.

— Μὰ ἐγὼ ποῦ σὰ γάψω; Ζὲν ἔχω τετάδιο.

— Κι' ἐγὼ δὲν ἔχω λεπτά. Περίμενε τὴ μαμμά σου.

— Θαγήσῃ.

— Νὰ πᾷς. Καιτούλα, στὸ μπαμπᾶ. συμβουλεύει ἡ Μπέμπα. Ἐκεῖνος θὰ σοῦ δώσει.

Κι' ὁ μπαμπὰς ἀναγκάζεται νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Πολιτικὴ Οἰκονομία καὶ φροντίζει νὰ κάμῃ ἕνα τετράδιο γιὰ τὴ χαϊδεμένη κορούλα του.

Καὶ ἡσυχα σὲ λίγο ξαναρχίζουμε τὸ μάθημα.

— Τί θὰ πῇ γκέρλ;

—Ἀγόρι, ἀπαντάει μὲ τὸ βλέμμα χαμένο.

Κουνῶ τὸ κεφάλι ἀρνητικά.

— Παιδί;

— Οὔτε! Μὰ τὸ εἴπαμε τόσες φορές!

Αὐτὴ τὴ φορὰ ἀποφασίζει νὰ σκεφθῇ σοβαρά. Καὶ τὸ βρίσκει:

— Κορίτσι;

— Ναί. Μὰ γιατὶ δὲ θέλεις νὰ προσηλωθεῖς στὸ βιβλίο σου; Ἐσὺ τὰ μαθαίνεις εὔκολα ἄμα θέλεις.

—Ἀφοῦ ὅλα τὰ παιδιὰ παίζουν, γιατὶ νὰ κάθουμαι ἐγὼ καὶ νὰ διαβάζω: Ἄς μοῦ λείπουν τ' ἀγγλικά. Τί τὰ θέλει ὁ μπαμπάς μου;

Στενάζει. Ἡ Μπέμπα σταματᾶ καὶ τὸν κοιτάζει λυπημένα. Δὲν νοιώθει καλὰ καλὰ γιατὶ παραπονιέται ὁ ἀδελφός της. Αὐτὴν κανεὶς δὲν τὴν ὑποχρεώνει νὰ διαβάζῃ, ἀφοῦ δὲν πηγαίνει σχολειό, κι' ὅμως εἶναι κλεισμένη καὶ μελετᾶ καὶ γράφει. Δὲν μπορεῖ νὰ νοιώσῃ, πὼς ἀκριβῶς γιατὶ δὲν εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ διαβάζει, εὐχαριστιέται νὰ τὸ κάνῃ. Κι' ὁ Γιῶργος γκρινιάζει, παρ' ὅλη τὴ φιλομάθειά του, γιατὶ τοῦ ἐπιβάλλουν νὰ κάμῃ τὸ καθῆκον του. Μὰ τὸν λυποῦμαι. Εἶναι μονάχα ἑπτὰ χρονῶν. Τὰ παιδιὰ χαλοῦν τὸν κόσμο ἀπὸ τὶς φωνές. Κι' ὁ ἥλιος λάμπει τόσο γλυκά...

—Ὁ μπαμπάς, χρυσό μου, θέλει νὰ τὰ μάθῃς γιὰ νὰ γίνῃς ἄνθρωπος σὰν μεγαλώσεις. Αὐτοὶ ποὺ παίζουν, θὰ μείνουν τοῦβλα...

— Ναί, ὁ δάσκαλος λέει πὼς ὁ Τοτὸς εἶναι τοῦβλο σωστό...

— Βλέπεις; Μὰ ὁ Τοτὸς εἶναι πρῶτος στὸ παιχνίδι. Κι' ὅταν μεγαλώσει, θὰ γίνῃ χαμάλης.

— Μπορεῖ καὶ κλέφτης. Αὐτὸς ἀπὸ τώρα μᾶς κλέβει τὰ μολύβια μας.

—Ἐνῶ ἐσύ; ποῦ εἶσαι πρῶτος στὰ Ἑλληνικά, μαθαίνεις ἀγγλικά, θὰ μάθῃς ἀργότερα καὶ γαλλικά, κι' ἔτσι θὰ γίνῃς μεγάλος ἄνθρωπος...

— Καὶ πλούσιος... Τραπεζίτης, ἔ;

Ἄχ, καὶ τὰ παιδιὰ ἀκόμα τ' ἀθῶα λαχταροῦνε τὴν πλοῦτο. Οἱ ἀπρόσεχτες κουβέντες τῶν μεγάλων, ἔχουν στάξει λίγο φαρμάκι στὶς λευκὲς ψυχούλες.

Μὰ δὲν εἶναι ὥρα γιὰ δυσκολοχώνευτη ἠθική. Ἐπιβεβαιώνω:

— Ναί, τραπεζίτης! Πλούσιος... Ἔλα τώρα νὰ διαβάσωμε.

Τὸ μικρὸ κεφαλάκι σκύβει πρόθυμα. Τὸ μυαλὸ λειτουργεῖ καλά.

Δὲ σκοτείνιασε ἀκόμα, κι' ὅμως ἔμαθε καὶ τὸ μάθημα καὶ τὸ τραγούδι. Ἡ μὶς θὰ εἶναι εὐχαριστημένη μεθαύριο. Ἀφίνουμε τὴν ἀντιγραφὴ γι' ἄλλη ὥρα.

Καὶ ἡ Μπέμπα μᾶς παρουσιάζει τὴν καλογραμμένη ἀντιγραφή της καὶ τοὺς ἀριθμούς. Καταφθάνει καὶ ἡ Καίτη μὲ τὸ τετάδιο: — Τί νὰ γάψω, σεία Λένη;

—Ὅ,τι θέλεις. Ἐμεῖς τελειώσαμε. Θὰ παίξουμε τόμπολα, ὥς που νἄρθῃ ἡ μαμμά.

Ἀλλὰ ὁ ζῆλος τῆς Καίτης κάνει φτερά. Τρέχει νὰ προμηθευθεῖ δεκάρες. Καὶ σὲ λίγο, τέσσερα κεφάλια σκύβουν πάνω ἀπὸ τὶς κάρτες, ποὺ εἶναι ἁπλωμένες στὸ τραπέζι. Ὅλων τὰ μάτια κοιτάζουν μὲ προσοχή.

Καὶ τὴν ἡσυχία διακόπτει ἡ καθαρὴ φωνὴ τοῦ Γιώργου, ποὺ βγάζει τοὺς κλήρους: —Ὀκτώ... δεκαπέντε... τριαντοκτώ... Ποιὸς τὸ ἔχει;

ΕΛΕΝΗ ΡΕΣ-ΖΑΦΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΥΠΝΟΣ

Θὰ πάω στὸ πάρκο νὰ καθήσω
στὴ χλόη ἐπάνω μοναχός μου
μὲ τὰ λουλούδια θὰ μιλήσω
καὶ μὲ ὅλα τὰ ἄψυχα τοῦ κόσμου.

Λίγο τὸ φῶς σὰν θαμπωμένο
βάθος τῆς θάλασσας θὰ σβύνει
καὶ κάποιο πλοῖο, σὰ μαγεμένο,
θὰ ἀκινητεῖ μέσ' στὴ γαλήνη.

Μέσ' στὴ σιγή, ποὺ θάναι γύρω,
ἕνα ἀγεράκι τὰ μαλλιά μου
θὰ μοῦ χαϊδέψει καὶ θὰ γείρω,
νὰ κοιμηθῶ στὴ μοναξιά μου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΙΖΚΗΡΑΣ

ΔΑΥΙΔ ΚΟΠΠΕΡΦΗΛΔ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ὑπὸ CH. DICKENS

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο —

—Ἐγὼ θὰ μείνω κοντά σας, ὥς που νὰ πεθάνω, εἶπε ἡ Πέγκοτυ. Κι' ὅταν γεράσω καὶ κουφαθῶ καὶ στραβωθῶ καὶ δὲ μοῦ μένει πιὰ οὔτε δόντι, θὰ πάω νὰ βρῶ τὸν κύριο Δάβυ, ποὺ θάνει μεγάλος καὶ τρανὸς καὶ θὰ μοῦ δώσει ἕνα κομμάτι ψωμί...

— Θὰ σὲ βάλω σὲ θρόνο βασίλισσας, καλή μου Πέγκοτυ, τῆς εἶπα ἐγώ.

Ὕστερα ἡ Πέγκοτυ σήκωσε τὸ τραπέζι, ἔβαλε τὸ μικρὸ μου ἀδελφὸ στὴν κούνια του, καὶ καθήσαμε πάλι πλάϊ στὴ φωτιὰ κι' ἀρχίσαμε νὰ κουβεντιάζουμε.

Διηγήθηκα πὼς ἔδερνε τὰ παιδιὰ ὁ κ. Κρὶκλ κι' ἡ Πέγκοτυ σταυροκοπιόταν κάθε τόσο λέγοντας:

— Φωτιὰ νὰ τὸν κάψει, ποὺ δέρνει ἔτσι τὰ κακόμοιρα!

Εἶπα τί καλὸ καὶ ἀξιοθαύμαστο παιδὶ ἦταν ὁ Στίρφορθ, κι' ἡ Πέγκοτυ δήλωσε ὅτι θὰ τοῦστελνε γλυκά, ἀφοῦ περιποιήθηκε τόσο «τὸ Δάβυ μας».

Ὕστερα ξύπνησε τὸ μικρὸ καὶ τὸ πῆρα στὴν ἀγκαλιά μου νὰ τ' ἀποκοιμίσω. Ἡ μαμμά μου μ' ἀγκάλιασε καὶ μὲ φιλοῦσε κι' ἤμουν ἀφάνταστα εὐτυχισμένος ἐκείνη τὴν ὥρα! Ἦταν σὰν ἕνα ὄνειρο, ὅπου ὁ κ. Μύρτον δὲν ὑπῆρχε, οὔτε εἶχε μπεῖ ποτὲ μέσα στὸ σπίτι μας νὰ μοῦ χαλάσει τὴν εὐτυχία μου.

Ἡ Πέγκοτυ μπάλωνε κάλτσες. Τὴν ὥρα ποὺ μπάλωνε κάλτσες ἡ Πέγκοτυ, πάντα τῆς κατέβαιναν ἀξιόλογες ἰδέες. Σὲ μιὰ στιγμὴ λοιπὸν εἶπε:

— Συλλογίζομαι καμμιὰ φορά, τί νὰ γίνεται ἄραγε ἡ μεγάλη θεία τοῦ Δάβυ;

— Σὲ καλό σου, Πέγκοτυ, εἶπε ἡ μητέρα, ποῦ τὴ σκέφθηκες τώρα;

—Ἀλήθεια, κυρία, τί νἄχει ἀπογίνει;

—Καὶ ποῦ νὰ ξέρουμε; Δὲν ὑπάρχουν ἄλλοι ἄνθρωποι νὰ σκεφθεῖς; Αὐτὴ συλλογίστηκες;

— Μὰ ἐγὼ εἶμαι κουτή, κυρία, οὔτε καὶ διαλέγω τὶς σκέψεις ποὺ μοῦρχονται. Σκέπτομαι λοιπόν, τί ν' ἀπογίνηκε;

— Μπά, τί σοῦρθε ἀπόψε; Θέλεις νὰ μᾶς κάνει καμμιὰ ἐπίσκεψη;

—Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάει!

—Ἄφισε λοιπὸν τὴν κουβέντα. Ἡ μὶς Μπέτυ θάναι τώρα κλεισμένη στὸ σπιτάκι της, στὴν ἀκρογιαλιά, καὶ δὲ θὰ τῆς περάσει ποτὲ ἀπὸ τὸ μυαλό, νἄρθεῖ νὰ μᾶς ἰδεῖ.

— Δὲ λέω αὐτό. Λέω, ἂν πεθάνει, θ' ἀφίσει καμμιὰ κληρονομία στὸ Δάβυ;

— Τρελλάθηκες, Πέγκοτυ; Δὲν ξέρεις ὅτι ἡ μὶς Μπέτυ δυσαρεστήθηκε γιατὶ ὁ Δάβυ γεννήθηκε ἀγόρι κι' ὄχι κορίτσι;

Μιλήσαμε κάμποσο ἀκόμη κι' ἡ ὥρα ἦταν δέκα, ὅταν ἀκούσαμε ρόδες νὰ κυλοῦν ἔξω στὸ δρόμο. Ἡ μητέρα πετάχτηκε ἀμέσως ἀπάνω καὶ μου εἶπε ὅτι ὁ κ. Μύρτον κι' ἡ μὶς Μύρτον ἤθελαν νὰ κοιμοῦνται νωρὶς τὰ παιδιά, κι' ὅτι καλὰ θὰ ἔκανα νἀνέβαινα ἀμέσως στὸ δωμάτιό μου, γιατὶ ἡ ὥρα ἦταν περασμένη. Φίλησα λοιπὸν τὴ μητέρα μου, καὶ μὲ τὸ κερὶ στὸ χέρι τράβηξα γιὰ τὴν καμαρούλα μου, πρὶν μὲ προφτάσουν οἱ Μύρτον. Ὅταν ἔμπαιναν στὸ σπίτι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, θαρροῦσα πὼς ἔμπαινε μαζί τους μιὰ ψυχρὴ πνοή, ποὺ ἔδιωχνε τὴ ζεστασιὰ τῆς στοργῆς καὶ τῆς ἀγάπης.

Πολὺ δύσκολα πῆρα τὴν ἀπόφαση, τ' ἄλλο πρωΐ, νὰ κατεβῶ κάτω γιὰ τὸ πρόγευμα καὶ ν' ἀντικρύσω τὸν κ. Μύρτον, ποὺ δὲν τὸν εἶχα ξαναΐδεῖ ἀπὸ τὸ ἔγκλημά μου. Δυὸ τρεῖς φορὲς μισοκατέβηκα τὴ σκάλα καὶ ξαναγύρισα στὸ δωμάτιό μου, ὥς που ἐπιτέλους ξεθάρρεψα καὶ μπῆκα στὴν τραπεζαρία.

Ὁ κ. Μύρτον στεκόταν ὄρθιος κοντὰ στὴ φωτιά, ἐνῶ ἡ ἀδελφή του ἑτοίμαζε τὸ τσάϊ. Μὲ κοίταζε καρφωτά, χωρὶς ὡστόσο νὰ φανεῖ πὼς μὲ γνώρισε.

Ἀφοῦ δίστασα λιγάκι, προχώρησα καὶ τοῦ εἶπα:

— Σᾶς ζητῶ συγγνώμη, κύριε, μετάνοιωσα πολὺ γιὰ ὅ,τι ἔκαμα κι' ἐλπίζω νὰ μὲ συχωρέσετε.

— Χαίρομαι ποὺ μαθαίνω πὼς μετάνοιωσες, Δάβυ, μοῦ ἀπάντησε.

Μοῦδωσε τὸ χέρι, ἐκεῖνο ποὺ τὸ εἶχα δαγκάσει. Δὲ μπόρεσα νὰ μὴ ρίξω μιὰ ματιὰ σ' ἕνα κοκκινωπὸ σημάδι, ποὺ τοῦ εἶχε μείνει, καὶ τότε ἔγινα πιὸ κόκκινος ἀκόμη κι' ἀπ' τὸ σημάδι.

— Τί γίνεσθε, δεσποινίς; εἶπα ὕστερα στὴ μὶς Μύρτον.

—Ἄχ! εἶπε ἀναστενάζοντας ἐκείνη καὶ δίνοντάς μου τὸ τσιμπίδι γιὰ τὴ ζάχαρη. Πόσο βαστοῦν οἱ διακοπές σας;

—Ἕνα μῆνα δεσποινίς.

—Ἕνα μῆνα, ἀπὸ πότε;

—Ἀπὸ σήμερα, δεσποινίς.

—Ἄ, ὥστε πέρασε λοιπὸν μιὰ μέρα.

Ἀπὸ κεῖνο τὸ πρωΐ, σημείωνε μιὰ-μιὰ μέρα ποὺ περνοῦσε μὲ τὸ κόκκινο μολύβι. Κι' ὅσο σώνονταν οἱ μέρες, τόσο γινόταν χαρούμενη καὶ πεταχτὴ σὰν τὸ κοτσύφι.

Ἐδῶ ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα, εἴχαμε δυσαρέσκειες. Μπῆκα στὸ δωμάτιο ὅπου ἡ μητέρα μου ἐργαζόταν μαζί της. Ὁ μικρός μου ἀδελφὸς ἦταν στὰ γόνατα τῆς μητέρας μου καὶ τὸν πῆρα ἀπαλὰ στὴν ἀγκαλιά μου.

Ἀμέσως ἡ μὶς Μύρτον ἄφισε ἕνα τέτοιο ξεφωνητό, ποὺ παρὰ λίγο νὰ μοῦ πέσει τὸ παιδὶ ἀπὸ τὰ χέρια.

—Ἰωάννα, τί ἔχεις; φώναξε ἡ μητέρα μου.

— Θεέ μου, θεέ μου! Εἶδες ἐκεῖ;

— Τί νὰ ἰδῶ;

— Πῆρε τὸ παιδί! Πῆρε τὸ παιδί!

Κι' ὅρμησε καὶ μοῦ ἄρπαξε τὸ μωρό, τὸβαλε πάλι στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας μου κι' ὕστερα λιποθύμησε καὶ τῆς ἔφεραν αἰθέρα. Ἀπὸ τότε μοῦ ἀπαγόρευσαν αὐστηρὰ ν' ἀγγίζω τὸ μικρό μου ἀδελφὸ κι' ἡ καϊμένη μου ἡ μητέρα, ἂν καὶ δὲ συμφωνοῦσε, ὡστόσο ἐπικύρωσε τὴν ἀπαγόρευση λέγοντας:

—Ἔχεις δίκιο, Ἰωάννα μου, δὲν εἶναι σωστὸ νὰ κρατεῖ τὸ παιδί.

Μιὰ ἄλλη μέρα, εἴμαστε πάλι οἱ τρεῖς μας κι' ὁ μικρός μου ἀδελφός, ποὺ τὸν ἀγαποῦσα πολύ, ἔγινε πάλι ἡ ἀθῶα ἀφορμὴ νὰ θυμώσει φοβερὰ ἡ μὶς Μύρτον.

Ἡ μητέρα μου τὸν κρατοῦσε στὰ γόνατά της καὶ κοίταζε τὰ μάτια του. Τότε μὲ φώναξε καὶ μένα:

— Δάβυ, ἔλα κοντά!

Καὶ κοίταζε καὶ τὰ δικά μου.

Τότε ἡ μὶς Μύρτον ἄφισε κάτω κάτι χάντρες ποὺ περνοῦσε σὲ κλωστὴ καὶ μᾶς κοίταζε.

—Ἀλήθεια, εἶπε σιγὰ ἡ μητέρα μου, μοιάζουν πολύ. Τὰ μάτια τους εἶναι σὰν τὰ δικά μου. Μὰ εἶναι περίεργο, πόσο μοιάζουν!

— Γιὰ τί πρᾶγμα λέτε; ρώτησε ἡ μὶς Μύρτον.

— Λέω, ἀγαπητή μου, Ἰωάννα, εἶπε ἡ μητέρα μου ταραγμένη κάπως ἀπὸ τὸν τρόπο τῆς κουνιάδας της. λέω πὼς μοιάζουν πάρα πολὺ τὰ μάτια τοῦ Δαυΐδ μὲ τοῦ ἀδελφοῦ του.

— Κλάρα! εἶπε αὐστηρὰ ἡ μὶς Μύρτον. Τί λόγια εἶν' αὐτά; Ὥρες ὥρες σὲ πιάνει σωστὴ τρέλλα.

— Τρέλλα! ἔκαμε ἡ μητέρα μου.

— Μὰ φυσικά. Πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ μοιάζει ὁ ἀνηψιός μου, ὁ γιὸς τοῦ ἀδελφοῦ μου, μὲ τὸ γιὸ τὸ δικό σου! Δὲ μ' ἀρέσει καθόλου ν' ἀκούω τέτοιες συγκρίσεις.

Καὶ σηκώθηκε μὲ μεγαλοπρέπεια καὶ βγῆκε ἔξω.

Κι' ἔτσι κανεὶς στὸ σπίτι δὲν τολμοῦσε νὰ πεῖ καλὸ γιὰ μένα. Κι' ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ σιγὰ σιγὰ κατάλαβα ὅτι ἡ παρουσία μου ἔφερνε πάντα κάποιο δυσάρεστο ἀποτέλεσμα.

Ἔμπαινα στὴν κάμαρα τὴν ὥρα ποὺ μιλοῦσαν. Ἡ μαμμά μου, ἐκεῖ ποὺ ἦταν εὔθυμη καὶ χαρούμενη, γινόταν μονομιᾶς μελαγχολική. Ὁ κ. Μύρτον αἰσθανόταν ἀμέσως κάποια στενοχώρια κι' ἡ μὶς Μύρτον κατέβαζε φανερὰ τὰ μοῦτρα της.

Γιαὐτὸ κι' ἐγὼ ἀποφάσισα νὰ στέκομαι ὅσο μποροῦσα στὴν ἄκρη, καὶ πολλὲς χειμωνιάτικες βραδυὲς τὶς πέρασα μοναχὸς πάνω στὸ δωμάτιό μου, τυλιγμένος στὸ παλτό μου, διαβάζοντας χωρὶς διακοπή. Ἄλλοτε κατέβαινα στὸ μαγειριὸ καὶ μιλοῦσα κάμποση ὥρα μὲ τὴν

Πέγκοτυ. Ἐκεῖ τουλάχιστον εἶχα θάρρος καὶ δὲ μὲ στενοχωροῦσε τίποτα.

Μὰ οἱ τύραννοί μου δὲν συμφωνοῦσαν οὔτε σ' αὐτό.

— Δαυΐδ, εἶπε μιὰ μέρα ὁ κ. Μύρτον μετὰ τὸ φαγητό, πολὺ μὲ δυσαρεστεῖ νὰ σὲ βλέπω ν' ἀποφεύγεις τὴ συντροφιὰ τῶν συγγενῶν σου. Νά, καὶ αὐτὴ τὴ στιγμή, ἑτοιμαζόσουν νὰ φύγεις. Κοντεύεις νὰ γίνεις σωστὸς ἀγριάνθρωπος!

— Καὶ γκρινιάρης, πρόσθεσε ἡ ἀδελφή του.

Ἐγὼ σταμάτησα ἐκεῖ ποὺ ἑτοιμαζόμουν νὰ φύγω καὶ χαμήλωσα τὸ κεφάλι. Μὰ ὁ κ. Μύρτον δὲ σταμάτησε ὥς ἐδῶ.

— Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω, ἐξακολούθησε ὑψώνοντας τὴ φωνή, γιατὶ ἀποφεύγεις αὐτὸ τὸ δωμάτιο, σὰ νἄχε τὴ χολέρα. Αὐτὸ εἶναι ἀσέβεια καὶ δὲν ἐννοῶ νὰ τὴν ἀνεχθῶ. Ἐννοῶ νὰ ὑπακούεις καὶ νὰ σέβεσαι τοὺς μεγαλυτέρους. Τ' ἄκουσες; Κάτσε στὴ θέση σου.

Μοῦ μιλοῦσε σὰ σ' ἕνα σκύλο κι' ἐγὼ ὑποτάχτηκα σὰ σκύλος.

— Κι' ἔν' ἄλλο ἀκόμη, πρόσθεσε ὁ πατρυός μου. Μὲ λύπη μου βλέπω ὅτι σ' ἀρέσουν οἱ πρόστυχες συναναστροφές. Σοῦ ἀπαγορεύω νὰ ἔχεις κουβέντες μὲ τὰ δουλικά. Στὸ μαγειρειὸ δὲ γίνεται ἡ ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν. Γράψε το καλὰ στὸ μυαλό σου καὶ πρόσεξε μὴν τὸ ξανακάμεις, γιατὶ θὰ ἔχουμε ἄσχημα ἀποτελέσματα.

Ἀπὸ τότε δὲν ξαναπῆγα στὴν Πέγκοτυ, οὔτε διάβασα πιὰ τὰ βιβλία μου στὸ δωμάτιό μου, ἀλλὰ καθόμουν στὸ σαλόνι μαζὶ μὲ ὅλους, περιμένοντας μὲ λαχτάρα πότε νἄρθει ἡ νύχτα νὰ πάω νὰ κοιμηθῶ.

Δὲ μποροῦσε νὰ γίνει φριχτότερο μαρτύριο ἀπὸ τὶς ἀτελείωτες αὐτὲς ὧρες, ὅπου καθόμουν στὴν καρέκλα μου χωρὶς νὰ τολμῶ νὰ κουνήσω τὸ χέρι μου ἢ τὸ ποδάρι μου, χωρὶς νὰ τολμῶ νὰ σηκώσω τὰ μάτια μου, γιὰ νὰ μὴ συναντήσω τὸ αὐστηρὸ βλέμμα τῶν τυράννων μου καὶ τοὺς δώσω ἀφορμὴ γιὰ καινούργια μαλώματα. Μ' ὅλες τὶς προσπάθειές μου νὰ μὴ χασμουρηθῶ, ἄνοιγα τόσο τὸ στόμα μου κάθε φορὰ ποὺ ὁ ὕπνος βάραινε τὰ βλέφαρά μου κι' ἀγωνιζόμουν νὰ τὸν πολεμήσω. Κι' ἂν μιλοῦσα κάποτε κι' ἔλεγα κάτι, κανεὶς δὲ μὲ πρόσεχε καὶ δὲ μοῦδινε ἀπάντηση. Ὥς που χτυποῦσε ἡ ὥρα ἐννιὰ κι' ὁ κ. Μύρτον μοῦδινε τὴ διαταγὴ ποὺ περίμενα ἀπὸ τόσες ὧρες:

— Πήγαινε νὰ κοιμηθεῖς!

Ἔτσι θλιβερὰ πέρασαν οἱ διακοπές, ὥς που ἕνα πρωΐ ἡ μὶς Μύρτον εἶπε:

— Σήμερα εἶναι ἡ τελευταία μέρα!

Δὲ μὲ πίκραινε διόλου ἡ ἰδέα πὼς θἀφευγα. Αἰσθανόμουν τέτοια κατάπτωση σ' ἐκεῖνο τὸ σπίτι, ὥστε εἶχα πεθυμήσει τὸ σχολεῖο, τὸ Στίρφορδ καὶ τὸν Τράτλ, μ' ὅλο ποὺ ἡ ἀνάμνηση τοῦ κ. Κρίκλ δὲν μοῦ ἦταν καθόλου εὐχάριστη.

Ὁ Μπαρκὴς ὁ ἁμαξᾶς βρέθηκε πάλι μὲ τ' ἁμάξι του μπροστὰ στὴν πόρτα μας τὴν ὡρισμένη ὥρα, κι' ἡ μὶς Μύρτον φώναξε πάλι αὐστηρὰ «Κλάρα!» ὅταν ἡ μητέρα μου ἔσκυψε γιὰ νὰ μὲ φιλήσει δεύτερη φορά.

Ἤμουν ἀνεβασμένος στ' ἁμάξι, ὅταν ἄκουσα τὴ μητέρα μου νὰ μὲ φωνάζει. Τὴν εἶδα μόνη στὴν πόρτα τοῦ κήπου, μὲ τὸ μωρὸ στὴν ἀγκαλιά της. Τὸ σήκωνε ψηλὰ καὶ μοῦ τὄδειχνε καὶ μοῦκανε νοήματα μὲ τόνα χέρι.

Αὐτὴ ἦταν ἡ τελευταία εἰκόνα ποὺ ἔμεινε στὸ νοῦ μου ἀπὸ τὴ μητέρα μου. Κι' ἀργότερα, στὶς ἀναμνήσεις μου, ἔτσι τὴν ἔβλεπα πάλι, νὰ στέκεται στὴν πόρτα τοῦ κήπου μὲ τὸ παιδάκι στὴν ἀγκαλιὰ καὶ νὰ μ' ἀποχαιρετᾶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

Μιὰ ἡμέρα, ποὺ δὲ θὰ τὴν ξεχάσω ποτέ

Παραλείπω ὅλα ὅσα ἔγιναν στὸ σχολεῖο, ὥς τὴν ἡμέρα ποὺ εἶχα τὰ γενέθλιά μου. Ἦταν Μάρτης καὶ θυμοῦμαι καλὰ πὼς ἡ ὁμίχλη σκέπαζε ὅλα τὰ πράγματα κι' ἡ παγωνιὰ ἄσπριζε τὰ δέντρα: Τὰ μαλλιά μου ἦταν ὑγρὰ καὶ κολλοῦσαν στὰ μάγουλά μου, καὶ μέσα στὴν τάξη εἴχαμε ἀνάψει κεριὰ γιὰ νὰ βλέπουμε νὰ διαβάσουμε. Τὰ χνῶτα μας ἔβγαιναν σὰ σύννεφα καὶ χτυπούσαμε τὰ πόδια μας χάμω γιὰ νὰ τὰ ζεστάνουμε.

Εἴχαμε μπεῖ ἀπὸ τὸ διάλειμμα, ὅταν ἤρθε ὁ κ. Σὰρπ καὶ εἶπε:

—Ὁ Δαυΐδ Κόππερφηλδ νὰ κατεβῆ στὸ σαλόνι!

Ἡ χαρά μου ἦταν μεγάλη. Σκέφθηκα, ὅτι ἡ Πέγκοτυ θὰ εἶχε θυμηθῆ τὰ γενέθλιά μου καὶ θὰ μοῦ εἶχε στείλει κανένα πανέρι μὲ δῶρα. Σηκώθηκα λοιπὸν χαρούμενος νὰ πάω κάτω, καὶ μερικοὶ συμμαθητὲς μοῦ ψιθύρισαν, καθὼς περνοῦσα κοντά τους:

— Μὴν τὰ φᾶς! Νὰ τὰ μοιράσουμε ὅλοι μαζί!

— Μὴ βιάζεσαι ἔτσι, παιδί μου, εἶπε ὁ κ. Σὰρπ, ἔχεις καιρό, δὲν εἶναι βία...

Ἂν ἔδινα προσοχὴ στὸν πονετικὸ τόνο ποὺ εἶχαν τὰ λόγια του, θὰ ἔπρεπε ν' ἀπορήσω. Ἀλλ' αὐτὸ μόνο ἀργότερα τὸ σκέφθηκα.

Κατέβηκα τρέχοντας στὸ σαλόνι. Ὁ κ. Κρίκλ καθόταν στὸ τραπέζι κι' ἔτρωγε, ἔχοντας μπροστά του τὸ ραβδί του καὶ τὴν ἐφημερίδα του. Ἡ κυρία Κρίκλ κρατοῦσε στὰ χέρια της ἕνα γράμμα ἀνοιγμένο. Πανέρι ὅμως πουθενά.

— Δαυΐδ Κόππερφηλδ, μοῦ εἶπε ἡ κυρία Κρίκλ πηγαίνοντάς με σ' ἕναν καναπὲ καὶ καθίζοντάς με στὸ πλάϊ της, ἔχω κάτι νὰ σοῦ πῶ, παιδί μου, νὰ σοῦ μιλήσω...

Ἐγὼ περίμενα, δίχως νὰ σκεφθῶ ἀκόμη τίποτε.

— Εἶσαι πολὺ μικρός, παιδί μου, ἐξακολούθησε, καὶ δὲν ξέρεις πόσο ἀλλάζουν τὰ πράγματα σ' αὐτὸ τὸν κόσμο. Ἄνθρωποι ἔρχονται κι' ἄνθρωποι φεύγουν...

Τὴν κοίταξα πρασεχτικά.

—Ὅταν ἤρθες στὸ σχολεῖο, μετὰ τὶς διακοπές, ἦταν ὅλοι καλὰ στὸ σπίτι σου;

Δίστασε λιγάκι γιὰ νὰ προσθέση:

—Ἡ μαμμά σου ἦταν καλά;

Ἐγὼ ἄρχισα νὰ τρέμω δίχως νὰ ξέρω τὰ γιατί, καὶ τὴν κοίταξα πάλι, χωρὶς νἄχω τὴ δύναμη ν' ἀποκριθῶ.

— Γιατὶ πρέπει νὰ σοῦ πῶ, ὅτι καθὼς ἔμαθα σήμερα, ἡ μαμμά σου εἶναι πολὺ ἄρρωστη.

Ἕνα θαμπὸ σύννεφο σηκώθηκε ἀνάμεσα σὲ μένα καὶ τὴν κυρία Κρίκλ, καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ ἔσβυσαν ὅλα ἀπὸ τὴν ὄψη μου. Ὕστερα αἰσθάνθηκα καυτὰ δάκρυα νὰ κυλοῦν στὰ μάγουλά μου κι' εἶδα πάλι μπροστά μου τὴν κυρία Κρίκλ.

— Βρίσκεται σὲ μεγάλο κίνδυνο, πρόσθεσε αὐτή.

Τὰ εἶχα καταλάβει πιὰ ὅλα.

— Πέθανε.

(Ἀκολουθεῖ)

Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΩΜΩΔΙΑ

ΟΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Louis Ratisbonne

—Γδύσου, Παυλάκη, δίπλωσε
τὴ μπλούζα σου καλά.
—Μὰ ποιός, ρωτάει ὁ Παῦλος μας,
ποὺ ἀγαπῶ τ' ἀστεῖα,
πρῶτος ἐσκέφθηκε ὁ τρελλὸς
αὐτὴ τὴν ἱστορία
τῶν ρούχων, παντελόνια ἔ,
μπλοῦζες, καὶ τὰ λοιπά;..

—Κάποιος, τοῦ ἀπαντᾶ ἡ ντεντὰ
σὰν τὸν καλονυχτίζει,
ποὺ κρύωνε ἡ ντεμπότανε
γυμνούλης νὰ γυρίζη!
Κάνε τὴν προσευχή σου, ἐμπρός!
Σκύψε καὶ τὸ κεφάλι.
—Μὰ ποιὸς ἐσκέφθηκε, ντεντά,
πές μου, τὴν προσευχή;
—Κάποιος ποὺ θὰ πνιγότανε
νοιώθοντας στὴν ψυχὴ
ἢ κάποια ξώφρενη χαρὰ
ἢ μιὰ πίκρα μεγάλη!

Μ' ὅσε τὰ λόγια τὰ πολλά...
Μὰ τ' εἶναι τούτη ἡ βιάση
ποὺ σ' ἔπιασε παιδάκι μου
κι' ὅλο ρωτᾶς; Στοχάσου
ἂν πέσης, θὰ σοῦ δώση εὐθὺς
γλυκὸ φιλὶ ἡ μαμμά σου.
—Καὶ ποιὸς ἐβρῆκε τὸ φιλί;..
Ἕτοιμη νὰ τὰ χάση

σὰ νἄναι τώρα ἡ ντεντά.
Δὲν ξέρει τί νὰ πῆ.
Μὰ νὰ ποῦ ἔρχεται ἡ μαμμὰ
χαρούμενη ἀπὸ πέρα:
—Τὸ πρῶτο πιὸ γλυκὸ φιλὶ
τὄδωσε μιὰ μητέρα!
Φιλάει τὸν Παυλάκη της
μὲ γέλια χαρωπή:
—Νά, πᾶρε τῆς μανούλας σου
βγαλμένο ἀπ' τὴν καρδιά.
Κι' ὁ Παῦλος μας κοιμήθηκε
Καὶ δὲν ρωτάει πιά!

(Μετάφραση) ΛΙΛΑ ΚΑΡΑΚΑΛΟΥ

ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΑΚΙ ΤΟΥ ΤΕΜΠΛΟΥ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ὑπὸ JULES CHANCEL

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο —

— Καταλαβαίνετε, παιδιά μου, ἔλεγε ὁ λαμπρὸς ἄνθρωπος, τί τύχη εἶναι αὐτὴ γιὰ μένα! Πενήντα λίβρες τὸ μῆνα θὰ παίρνω παραπάνω γιὰ τούτη τὴ δουλειά!

Ὁ Νικόλας κι' ἡ Νανέττα κοιτάχθηκαν εὐθὺς ποὺ ἄκουσαν τὸ νέο, γιατὶ κι' οἱ δυό τους κατάλαβαν ἀμέσως πόσο τὸ πρᾶγμα αὐτὸ θὰ ἦταν εὐνοϊκὸ στὰ σχέδια τους.

Ὁ μπάρμπα-Ρεμῆς ἐξακολούθησε:

— Μονάχα ποὺ χρειάζεται νὰ μὲ βοηθήσετε καὶ σεῖς, παιδάκια μου, γιατὶ δὲν μπορῶ ν' ἀφήσω τὴν παλιά μου δουλειὰ ποὺ μὲ κάνει νὰ κερδίζω τριάντα λίβρες τὸ μῆνα, καὶ πάλι ὁλομόναχος δὲν μπορῶ νὰ τὰ βγάλω ὅλα πέρα. Πρέπει λοιπὸν ἕνας ἀπὸ σᾶς νὰ ἔρχεται μαζί μου γιὰ νὰ μοῦ καθαρίζη τὰ φανάρια καὶ νὰ τοὺς βάζη λάδι καὶ φυτίλι.

Ὁ Νικόλας συνεννοήθηκε μὲ τὰ μάτια μὲ τὴν ἀδελφή του, καὶ δίχως νὰ διστάση ἀπάντησε:

— Μεῖνε ἥσυχος, πατέρα, θὰ σὲ βοηθήση ἡ Νανέττα.

— Καὶ γιατὶ ὄχι σύ, μικρέ μου;

— Γιατὶ ἐγώ, καλέ μου πατερούλη, λίγο - πολὺ κερδίζω τὸ ψωμί μου μὲ τὴν τέχνη μου, τὸ μαγαζὶ ἔχει πελάτες τακτικοὺς καὶ δὲν θὰ ἤθελα νὰ τοὺς χάσω.

Ὁ μπάρμπα Ρεμῆς ἀναγκάστηκε νὰ παραδεχθῆ πὼς ἡ δικαιολογία του ἦταν ἀπολύτως λογικὴ καὶ φρόνιμη.

— Σὰν νὰ ἔχης δίκιο, γιέ μου, εἶπε. Καλύτερα λοιπὸν νὰ παίρνω τὴ Νανέττα μαζί μου. Καὶ μάλιστα, πρόσθεσε κοιτάζοντας τὸ τραπέζι ὅπου βρισκόταν μερικὰ ξεραμένα λουλούδια, μοῦ φαίνεται πὼς οἱ δουλειὲς τῆς κόρης μου δὲν πᾶνε καὶ πολὺ περίφημα, τώρα τελευταία.

Ἡ Νανέττα, γοητευμένη μὲ τὴν ἀνέλπιστη αὐτὴ εὐκαιρία ποὺ θὰ τοὺς βοηθοῦσε τόσο στὰ σχέδιά τους, προθυμοποιήθηκε νὰ βεβαιώση τὸν πατέρα της, ὅτι στ' ἀλήθεια τὸ ἐμπόριό της τῶν λουλουδιῶν δὲν εἶχε καμμιὰ πέραση τώρα καὶ κάμποσο καιρό, καὶ ἔτσι βρισκόταν στὴ διάθεσή του καὶ μποροῦσε νὰ τὸν συνοδεύη παντοῦ.

— Τότε λοιπόν, μικρούλα, ἔκαμε ὁ μπάρμπα Ρεμῆς καὶ σηκώθηκε ἀπ' τὸ κάθισμά του, δὲν ἔχουμε καιρὸ νὰ χάνουμε, κι' ἀπόψε κιόλας θὰ σὲ πάρω μαζί μου.

—Ὅποτε θέλεις, πατεράκη, ἀπάντησε καταχαρούμενη ἡ Νανέττα. Εἶμαι ἕτοιμη ναρθῶ μαζί σου.

Ὁ γέρο φανοκόρος φίλησε τὴν κόρη του γιὰ τὴν προθυμία ποὺ ἔδειχνε, κι' οἱ δυὸ μαζὶ βγῆκαν ἀπ' τὸ μαγαζὶ καὶ διευθύνθηκαν σὲ μιὰ παλιὰ παράγκα τῆς ὁδοῦ Σερπάντ. Ἡ παράγκα αὐτὴ ἦταν ἡ ἀποθήκη τοῦ μπάρμπα-Ρεμῆ καὶ τοῦ χρησίμευε κιόλας γιὰ κατοικία ἀπ' τὴν ἡμέρα ποὺ τὰ δυὸ παιδιὰ εἶχαν ἐγκατασταθεῖ στὸ μαγαζὶ τοῦ Σιμόν.

«—Εἴμαστε τόσο ἀριστοκράτες ὅσο καὶ σύ, μάστορη.»
(Σελ. 163, στ. γ'.)

Ὁ φανοκόρος θέλησε πρῶτα νὰ μυήση τὸν καινούργιο βοηθό του στὰ μυστικὰ τοῦ ἐπαγγέλματος. Ἔδειξε στὴ Νανέττα ποῦ βρίσκονταν οἱ τενεκέδες μὲ τὸ λάδι. Τῆς ἔδειξε πῶς βάζουν τὸ φυτίλι καὶ πόσο μακρὺ πρέπει νὰ τ' ἀφήνουν. Τὴν ὁδήγησε στὸ πλησιέστερο φανάρι τοῦ δρόμου καὶ τὴν ἔβαλε νὰ τὸ ἀνεβοκατεβάση, λύνοντας τὸ σχοινὶ ποὺ τὸ κρατοῦσε κρεμασμένο, καὶ ὕστερα τῆς ἔδειξε πῶς νὰ δένη τὸν κόμπο στερεὰ γιὰ νὰ μὴν τύχη καὶ πέση τὸ φανάρι στὸ κεφάλι κανενὸς διαβάτη. Ἡ Νανέττα ἄκουγε αὐτὲς τὶς ἐξηγήσεις μὲ τὸ ζωηρότερο ἐνδιαφέρον. Τὰ καταλάβαινε ὅλα μὲ τὸ πρῶτο κι' ὁ πατέρας της ἦταν ἐνθουσιασμένος μὲ τὴν ἐξυπνάδα της.

— Εἶσαι ἕνα λαμπρὸ κορίτσι, Νανέττα, εἶπε ὁ μπάρμπα-Ρεμῆς παίρνοντας τὴ μικρὴ στὴν ἀγκαλιά του. Νοιώθεις πὼς σὲ χρειάζομαι καὶ μοῦ δείχνεις τὴν καλὴ διάθεση ποὺ ἔχεις γιὰ νὰ μ' εὐχαριστήσης.

Ἡ Νανέττα κοκκίνησε, ἀκούγοντας αὐτὸ τὸν ἔπαινο ποὺ δὲν τῆς ἄξιζε. Γιατὶ ἂν βουτοῦσε τὰ δάχτυλά της μέσα στὸ λιγδερὸ καὶ βρώμικο λάδι, ἂν ἔβαζε ὅλη της τὴ δύναμη γιὰ νὰ τραβήξη τὰ σχοινιὰ ποὺ τῆς ἔκοβαν τὰ δάχτυλα, ἂν περπατοῦσε ὧρες ὁλόκληρες στὰ πλεῦρο τοῦ πατέρα της δίχως νὰ παραπονιέται γιὰ τὴν κούρασή της, δὲν τὄκανε μονάχα μὲ τὸ σκοπὸ νὰ βοηθήση τὸν πατέρα της, ἀλλά, κι' αὐτὸς ἦταν ὁ κυριώτερος λόγος, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ μπῆ μαζί του στὸ Τέμπλο καὶ νὰ ξαναϊδῆ τὸ Λουδοβίκο ΙΣ'.

***

Ἦταν, στ' ἀλήθεια, μιὰ εὐχάριστη νὰ βλέπη κανεὶς τὴ Νανέττα νὰ γελάη καὶ νὰ κελαϊδάη σὰν πουλάκι, ἀπ' τὴν ἡμέρα ποὺ ἀντάλλαξε τὸ τόσο εὐχάριστο ἐπάγγελμα τῆς ἀνθοπώλισσας μὲ τὸ παλὺ πεζότερο τῆς «βοηθοῦ φανοκόρου».

Ὡστόσο ἔδειχνε μεγάλο ζῆλο στὴ δουλειά της, σηκωνόταν νωρὶς-νωρὶς γιὰ νὰ συνοδεύση τὸν πατέρα της στὴ γύρα του, γύριζε πίσω τὸ μεσημέρι, καὶ ἐ-

«Μιὰ ὥρα καὶ περισσότερο ψάχνω γιὰ νὰ σᾶς βρῶ!..»
(Σελ. 163, στ. β'.)

τρωγε μαζί μὲ τὸ Νικόλα στὸ μαγαζί. Ἔπειτα, τὸ ἀπόγευμα, πήγαινε στὸ Τέμπλο γιὰ νὰ ξανακάνῃ ἀργότερα γιὰ τρίτη φορὰ τὸν ἴδιο δρόμο, καὶ νὰ βγῇ ν' ἀνάψῃ τὶς λάμπες ποὺ εἶχε καθαρί σέι καὶ γεμίσει τὸ πρωΐ.

Παρ' ὅλους τοὺς δρόμους ποὺ ἔκανε, ἡ Νανέττα δὲν παραπονιόταν ποτὲ πὼς ἦταν κουρασμένη, γιατὶ ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ πήγαινε μὲ τὸν πατέρα της στὸ Τέμπλο, μποροῦσε, ἂν ὄχι τίποτε ἄλλο, νὰ βλέπῃ κάθε μέρα τὸ Δελφῖνο ἔστω κι' ἀπὸ μακρυά.

Ὁ Σιμὸν κατέβασε τὰ μοῦτρα του τὴν πρώτη μέρα ποὺ τὴν εἶδε στὴ φυλακή.

(Ἀκολουθεῖ) ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΑΡΣΟΥΛΗ

ΑΘΗΝΑ Ι ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΑΛΛΟΙ ΚΑΙΡΟΙ, ΑΛΛΑ ΗΘΗ

Ἀγαπητοί μου,

ΕΝΑΣ πλούσιος φιλότεχνος, ὁ κ. Σταθάτος, σκέφθηκε νὰ κάνῃ ἕνα θεατρικὸ Διαγωνισμὸ κάθε δυὸ χρόνια μὲ μεγάλα βραβεῖα—20,000 δρ. τὸ πρῶτο—κι' ἀνέθεσε τὴ διεξαγωγή του στὴν Ἑταιρεία τῶν Θεατρικῶν Συγγραφέων. Ἤμουν κι' ἐγὼ ἕνας ἀπ' τοὺς δυστυχισμένους κριτές, ποὺ ὑποχρεώθηκαν νὰ διαβάσουν ἐνενήντα πολύπρακτα ἔργα —εἶναι ἀπίστευτο, ἀλλὰ τόσα ὑποβλήθηκαν στὸ Σταθάτειο — τραγωδίες, δράματα, κωμωδίες καὶ φάρσες κάθε λογῆς. Κατὰ τὴν περασμένη Κυριακή, στὸ θέατρο «Κεντρικόν», διαβάστηκε ἡ κρίση ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴ κ. Διδωρίκη κι' ἔγινε στὸ τέλος ἡ ἀποσφράγιση τῶν φακέλλων μὲ τὰ ὀνόματα κι' ἡ ἀπονομὴ τῶν βραβείων στοὺς νικητές.

Μιὰ τελετὴ δηλαδή. Ἀλλὰ τί διαφορὰ ἀπὸ τὶς ὅμοιες τελετὲς ποὺ γινόνταν ἄλλοτε! Εἶχε πολὺ δίκιο μιὰ ἐφημερίδα ποὺ τὴν ὀνόμασε «δημοκρατική». Γιατὶ τὸν παλιὸ καλὸ καιρό, αὐτοὺς τοὺς Διαγωνισμοὺς τοὺς ἔκανε συνήθως τὸ Πανεπιστήμιο. Ἡ ἔκθεση τῶν κριτῶν διαβαζόταν στὴ μεγάλη αἴθουσα τῶν τελετῶν. Ἕνας σοφὸς καθηγητής, μὲ τὴ ρεδιγκότα του —ὁ εἰσηγητὴς—διάβαζε τὸ χειρόγραφό του ἀπ' τὸ χρυσὸ βῆμα. Ἐπίσημοι κι' ἀνεπίσημοι τὸν ἄκουγαν μὲ θρησκευτικὴ προσοχὴ καὶ μὲ σιωπὴ εὐλαβέστατη. Στὸ τέλος, ὁ κ. Πρύτανις, ἢ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, ἄνοιγε τὸ φάκελλο καὶ διάβαζε τὄνομα τοῦ βραβευμένου. Τότε ξεσποῦσαν τὰ χειροκροτήματα. Κι' ὁ βραβευμένος σηκωνόταν, πλησίαζε τὸ βῆμα χλωμὸς καὶ κατασυγκινημένος, φιλοῦσε χέρια κι' ἔπαιρνε ὁλοφάνερα, μὲ καμάρι, ἕνα μεγάλο δάφνινο στεφάνι καί, πιὸ κρυφά, σχεδὸν μὲ ντροπή, ἕνα φακελλάκι μὲ τὸ «χιλιόδραχμον ἔπαθλον». Ἄλλα χειροκροτήματα, ἄλλα συγχαρητήρια, ἀγκαλιάσματα, φιλιά, δάκρυα. Ὅλα ὅμως σεμνά, διακριτικά, εὐλαβικά, ὅπως στὴν ἐκκλησία. Καὶ μόνο ἀφοῦ τελείωνε ἡ τελετὴ κι' ἀποχωροῦσαν οἱ ἐπίσημοι, οἱ ἄλλοι, οἱ ἀνεπίσημοι, οἱ φίλοι, «ἀπῆγον τὸν δαφνοστεφῆ ποιητὴν ἐν θριάμβῳ»...

Τίποτε ἀπ' αὐτὰ προχτὲς στὸ «Κεντρικό». Ὁ εἰσηγητής, ἀφελέστατα, μίλησε ἀπὸ τὴ σκηνὴ τοῦ θεάτρου μὲ τὸ σακάκι του. Τὸ πλῆθος τῆς πλατείας, ἀπὸ νέους προπάντων, δὲν εἶχε κἀμμιὰ διάθεση νὰ σεβασθῇ τοὺς κριτὲς καὶ τὴν κρίση τους, ποὺ τὴν ἄκουγε ψιθυρίζοντας καὶ κάποτε μιλώντας δυνατά. Στὸ τέλος, οἱ ἀποτυχημένοι κι' οἱ φίλοι τους δοκίμασαν νὰ προβοῦν καὶ σὲ ἀποδοκιμασίες. Μόλις καὶ μεταβίας χειροκροτήθηκαν οἱ βραβευμένοι, ποὺ σκαρφάλωσαν στὴ σκηνὴ καὶ πῆραν μόνο τοὺς φακέλλους μὲ τὰ τσέκια. (Ἡ δάφνη ἦταν... ὀνομαστική). Κάποια ἐξαίρεση ἔγινε γιὰ τὸν κ. Δ. Ἰωαννόπουλο, τὸ συγγραφέα τοῦ «Ἀτέλειωτου Δρόμου»: οἱ νέοι τὸν χειροκρότησαν ζωηρά, ἐπειδὴ ἦταν νέος. Καὶ τὸ πλῆθος σηκώθηκε νὰ φύγῃ, ἐνῷ οἱ δυσαρεστημένοι ἐξακολουθοῦσαν νὰ διαμαρτύρονται φωναχτά, πὼς οἱ κριτὲς ἀδίκησαν, μερολήπτησαν βράβευσαν φίλους τους καὶ τἄκαναν... πλακάκια. Μεγάλη διαφορὰ τελοσπάντων ἀνάμεσα στὴν προχθεσινὴ «τελετὴ» καὶ στὶς «τελετὲς» τοῦ παλιοῦ καλοῦ καιροῦ. Ἔλειπε προπάντων ἡ ἐπισημότητα, ἡ εὐλάβεια, ὁ σεβασμός. Δημοκρατία...

Κι' ὅμως! Ἀπὸ τὸν παλιὸ καλὸ καιρὸ ὥς σήμερα, ἡ πρόοδος εἶναι μεγάλη. Ποὺ θὰ πῇ ὅτι ὑπάρχει κι' ἄλλου εἴδους διαφορά, κι' ὅτι αὐτὴ ἡ διαφορὰ εἶναι ἡ σπουδαιότερη. Τί σημαίνει ἂν ἡ ἐποχή μας δὲν σηκώνει πιὰ τὶς μεγάλες ἐπισημότητες, τυπικότητες κι' εὐλάβειες ἄλλων ἐποχῶν; Τί σημαίνει ἂν οἱ νέοι σήμερα εἶναι πιὸ ζωηροί; τί σημαίνει ἂν ἡ δάφνη κατάντησε ὀνομαστική καὶ δὲν δίδεται πιὰ στοὺς ποιητικοὺς Διαγωνισμοὺς παρὰ ὁ φάκελλος μὲ τὰ χρήματα; Φτάνει ποὺ γίνεται σὲ «ποιητές», σὲ συγγραφεῖς, ἀνώτερους, καλύτερους ἀπὸ κείνους ποὺ στεφάνωναν μιὰ φορὰ στὸ Πανεπιστήμιο· φτάνει ποὺ ἡ κρίση τῶν ἔργων γίνεται σήμερα ἀπὸ ἀνθρώπους πιὸ εἰδικοὺς καὶ πιὸ κατάλληλους.

Ἐκεῖνο τὸν καιρό, π: χ: ἔκριναν τὶς ποιητικὲς συλλογὲς καὶ τὶς τραγῳδίες καθηγηταὶ τῆς Ἰατρικῆς ἢ τῆς Φιλοσοφίας, σοφοὶ βέβαια στὴν ἐπιστήμη τους, ἀλλ' ἄσχετοι ὁλωσδιόλου μὲ τὴν ποίηση, μὲ τὸ θέατρο, μὲ τὴ λογοτεχνία. Σήμερα, ποὺ οἱ Διαγωνισμοὶ χειραφετήθηκαν ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο, τὴ δουλειὰ αὐτὴ τὴν κάνουν ἄνθρωποι ποὺ τὴν ξέρουν. Στὸ Σταθάτειο π: χ: κριτὲς ἦταν τρεῖς ἀπ' τοὺς πιὸ γνωστοὺς θεατρικοὺς συγγραφεῖς. Κι' ὁ κόσμος, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀποτυχημένους, μπορεῖ νἆναι βέβαιος ὅτι στὴν κρίση τους δὲν ἔκαμαν κανένα λάθος καὶ κἀμμιὰ ἀδικία. Μὲ τὴ γνώση τους, μὲ τὴν πεῖρα τους, μὲ τὴν εἰδικότητά τους τελοσπάντων, εἶδαν ἀμέσως τὰ καλὰ ἔργα, τὰ ξεχώρισαν, τὰ βράβευσαν. Κι' ἐνῷ ἀπὸ κεῖνα ποὺ στεφάνωναν τότε οἱ σοφοὶ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, δὲν ἔζησε σχεδὸν κανένα, ἀπὸ τὰ βραβευμένα τοῦ Σταθατείου—κἀμμιὰ δεκαπενταριά, μαζὶ μ' ἐκεῖνα ποὺ πῆραν ἁπλῶς τὴν ὀνομαστικὴ δάφνη,—θὰ ζήσουν πολλά. Μεθαύριο θὰ τὰ ἰδῇ ὁ κόσμος στὸ θέατρο, καὶ θὰ τὰ χαρῇ, καὶ θὰ τὰ καταχειροκροτήσῃ.

Αὐτὴ εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη καὶ σπουδαία διαφορά. Κι' ἂν ἔλειψαν οἱ ἐπισημότητες, οἱ χρυσὲς αἴθουσες, οἱ ρεδιγκότες, τὰ δάφνινα στεφάνια κι' ἡ θρησκευτικὴ εὐλάβεια—αὐτὸ δὲν ἔχει τόση σημασία. Ἄλλοι καιροί, ἄλλα ἤθη...

Σᾶς ἀσπάζομαι **ΦΑΙΔΩΝ**

ΤΑ ΠΑΡΑΞΕΝΑ ΤΩΝ... ΠΑΙΔΙΩΝ

—Ἀχ τί παράξενα αὐτὰ τὰ παιδιά!.. Στὴν ἀρχή, κλαῖνε γιατὶ δὲν θέλουν νὰ μποῦν στὸ νερό.

— Καὶ στὸ τέλος κλαῖνε πάλι, γιατὶ δὲν θέλουν νὰ βγοῦν!!

ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΤΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ

Νυχτώνει κι' ἔπεσε στὴ γῆ τὸ [σούρουπο,
τὴ σκέπασε σὰ γκρίζο σκοῦρο [τούλι,
καὶ στὰ κλαδιὰ ἀρχίζει τὸ τρα- [γούδι του
τὸ νυχτοπούλι.

Τὸ φεγγαράκι βγῆκε ἀπ' τὸ βουνὸ
καὶ σκέπασε τὸ φῶς ποὺ χύνουν [τ' ἄστρα,
καὶ γέμισε σκιές, μαῦρα φαντά- [σματα,
τὰ κάστρα.

Ἡ ἐρημοκλησιά, ποὺ χρόνια [στέκεται
βουβή, παλιὰ καὶ μισογκρεμισμένη,
βλέπει οἱ νεκροὶ σὰν ἴσκιοι νὰ [σιμώνουνε,
σκυμμένοι.

Καινούργια λειτουργία στὰ χα- [λάσματα,
ποὺ τὰ φυλᾶν φρουροὶ τὰ κυ- [παρίσσια
ἀπάλευτα, βουβά, μαυντὰ κι' ἀ- [μίλητα
καὶ ἴσια.

Οἱ νυχτερίδες τὶς φωλιές τους [στήσανε
καὶ μιὰ ἀχτίδα φέγγει, γιὰ καν- [τήλι,
τοῦ φεγγαριοῦ, ἐκεῖ ποὺταν τ' [ἀκοίμητο
στὴν Πύλη.

Μέσ' στὴ νεκρὴ ἐκκλησιὰ π' ὁ [χρόνος στοίχειωσε,
κάποια ψυχὴ λὲς ἔχει ἀπομείνει
κάτι παλιὸ ποὺ ζεῖ, κάτι ἀνιστό- [ρητο,
σὰν κείνη.

Αὐγὴ Ρόδου

Η ΧΑΜΕΝΗ ΑΔΕΛΦΟΥΛΑ

Καὶ τώρα; Εἶμαι μόνη.

Σημερώνει, βραδυάζει, ἡ ζωὴ κυλᾶ γιὰ τὸν ἄλλο κόσμο σὰν πρῶτα· κι' ἐγὼ εἶμαι τυλιγμένη σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα ἀναμνήσεων.

Πέρασε κιόλας ἕνας χρόνος.

Ὅταν τὸν ζοῦσα, μοῦ φαινόταν ὅτι ἀργεῖ νὰ περάσῃ· τώρα ὅμως νομίζω πὼς κράτησε ὅσο μιὰ λάμψη ἀστραπῆς.

Ἕνα κρυὸ χειμωνιάτικο δειλινὸ (τὴν ἄλλη μέρα τῶν Χριστουγέννων) ἡ ἀδελφούλα πλάγιασε στὸ κρεβάτι. Στενοχωρηθήκαμε ὅλοι, ὅμως δὲν ἔπρεπε· σὲ λίγες μέρες θὰ σηκωνόταν νὰ γεμίσῃ τὸ σπιτικό μὰς ὅλο χαρὰ καὶ εὐτυχία.

Περμέναμε τὸ γιατρὸ νὰ μᾶς καθησυχάσῃ, μὰ ἐκεῖνος εἶπε νὰ ἔλθῃ ἄλλος ἕνας. Μιὰ φωνὴ μοῦ φώνηκε πὼς μίλησε μέσα μου: «Ἡ ἀδελφούλα δὲ θὰ ξαναση- κωθῇ».

Ὁ δεύτερος εἶπε νὰ φέρουμε ἕναν πιὸ εἰδικό, κι' ὁ καθένας κουβαλοῦσε κι' ἕναν ἄλλον.

Μιὰ ὁλόκληρη χρονιὰ μαρτύρησε ἡ ἀδελφή κι' ὅλο μᾶς ἔλεγε:

— Δὲν ἔχω τίποτα, θὰ ξαναγίνω καλά.

Ἦταν αὐτὴ ποὺ ἤξερε νὰ παρηγορῇ, νὰ βαλσαμώνῃ τὶς πονεμένες ψυχές καὶ δὲν ἤθελε νὰ μᾶς λυτήσῃ, γιὰ νὰ μὴ νοιώσουμε ὅ,τι ἔνοιωθε ἐκείνη. Κι' ἐμεῖς στὴν ἀρχή, ὅλο ἐλπίζαμε, τώρα στὸ τέλος ὅμως...

Ὅλοι λυπόνταν τὴ γλυκειὰ κοπέλα, ποὺ δὲν παραπονεύτηκε ποτέ, καὶ παρακαλοῦσαν τὸ Θεὸ νὰ τὴν ἀπαλλάξῃ ἀπ' τὰ βάσανα κι' ἐμᾶς ἀπ' τὶς ἀγωνίες.

Κι' ἔλεγα μέσα μου: Θεέ μου ἂς περάσουν ὅλ' αὐτὰ γρήγορά, κι' ἂς μὴ δοῦν ὅμοιες μέρες τὰ μάτια μου.»

Καὶ τώρα; Εἶμαι μόνη...

Ἡ ἀδελφούλα ἔσβυσε, χάθηκε μέσα σ' ἕναν τάφο, κι' ὅλοι μοῦ λένε πὼς πρέπει νὰ τὴ λησμονήσω. Ποιὰ μάτια ὅλο ἀγάπη θὰ κοιτοῦν τὰ δικά μου, ὅταν δακρύζουν, καὶ ποιά χείλη θὰ μὲ φωτοῦν ὅλο γλύκα:

— Λέλα, πές σὲ μένα τί ἔχεις;

Ξημερώνει, βραδυάζει, ἡ ζωὴ κυλᾶ γιὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους σὰν πρῶτα· μὰ ἐγὼ εἶμαι βαμμένη σ' ἕναν κόσμο μακρινὸ ἀναμνήσεων, κι' ὅταν τὸ σούρουπο πέφτει, γυρίζω καὶ κοιτῶ τὸ κάθε τί, καὶ στὸ τέλος δακρύζοντας θαρρῶ πὼς βλέπω δυὸ μάτια νὰ μὲ κοιτοῦν ὅλη θλίψη, καὶ ὅτι ἀκούω μιὰ φωνὴ νὰ μοῦ λέῃ ὅλο γλύκα:

— Λέλα, πές σὲ μένα τί ἔχεις;

Καὶ νοσταλγῶ νὰ ξαναζοῦσα κοντὰ στὴ χαμένη ἀδελφούλα, κι' ἂς ἤταν νὰ περνοῦσα πάλι ἄλλη μιὰ φορὰ τὶς ἀγρύπνιες, τὶς ἀγωνίες ποὺ πέρασα, κι' ἂς ἔχυνα ξανὰ ἄλλα τόσα δάκρυα στὸ λαιμό της.

Δώρα Ἄνθη

Η ΙΤΙΑ

Πολλὲς φορές, καθισμένη στὸ μπαλκόνι τοῦ σχολειοῦ, καμάρωνα τὴ φουντωτὴ κι' ὁλοπράσινη μικρὴ ἰτιά, ποὺ στόλιζε τὸ κοντινὸ χέρσο χωράφι.

Ἄφηνα τὴ ματιά μου νὰ ξεκουράζεται στὸ δροσερὸ φύλλωμά της καὶ πολλὲς φορές, μέσ' ἀπ' τὰ κλαδιά της, ἔβλεπα νὰ προβάλλῃ, σὲ μιὰ σειρὰ ἀπὸ εἰκόνες, ὅλη ἡ περασμένη ζωή μου.

Ἦταν τ' ἀγαπημένο μου δεντράκι, ποὺ μέσ' ἀπὸ τὴν πυκνὴ φυλλωσιά του ἄκουγα κάθε αὐγὴ τ' ἁπαλὸ τραγούδι τῶν πουλιῶν, καὶ τὰ φεγγαρόλουστα βράδια τῆς ἄνοιξης, τὴ μονότονη φωνὴ τοῦ γκιώνη.

Τὴ νύχτα, τὸ φεγγάρι τύλιξε τὴ μικρὴ ἰτιὰ μὲ τὴν ἀσημένια του ἄχνη, καὶ τὴν αὐγὴ ἡ πάχνη τὴ στόλιζε μὲ τὶς διαμαντένιες στάλες της. Καὶ σὰν ἔβγαινε ὁ ἥλιος, τὴ φιλοῦσε μὲ τὶς ἀχτίνες του, προσπαθώντας νὰ στεγνώσῃ τὶς στάλες τῆς δροσιᾶς ἀπὸ τὴ φυλλωσιά της. Κι' ἐκείνη.. καμάρωνε σὰν τὴν ξανθομαλλοῦσα τοῦ παραμυθιοῦ. Κουνοῦσε μὲ καμάρι τὰ κλαδιά της σὰ νἆλεγε:

— Κοιτᾶτε με, δὲν εἶμαι ὡραία;

Πόσο ἀγαποῦσα τὴν ὅμορφη ἰτιά, ποὺ ἀμέτρητες φορὲς μοῦ χάρισε τὴ σκιά της μέσα στὰ ζεστὰ μεσημέρια τοῦ καλοκαιριοῦ.

Μὰ σήμερα δοκίμασα μιὰ μεγάλη λύπη, βλέποντας ἕνα σκληρὸ χέρι νὰ σωριάζῃ τὰ κλαδιὰ τῆς μικρῆς ἰτιᾶς, χτυπώντας τα μὲ τὸ τσεκούρι ἄπονα, κι' ἀφίνοντας μόνο μιὰ μεγάλη κλάρα, ποὺ σάλευε θλιμμένα πέρα-δῶθε, σὰ νὰ μοῦλεγε:

— Κοίταξε πῶς μὲ κατάντησαν... Οὔτε κι' ἐσὺ θὰ μ' ἀγαπᾶς πιὰ ἔτσι ὅπως ἔγινα.

Δακρυσμένη μπῆκα στὸ δωμάτιό μου γιὰ νὰ μὴ βλέπω κατεστραμένη τὴ μικρὴ ἰτιά, ποὺ τὸ Φθινόπωρο σὲ λίγο θὰ τινάξῃ κι' αὐτὸ τὰ φύλλα ἀπὸ τὴ μόνη κλάρα ποὺ τῆς ἀπόμεινε, καὶ θὰ τὴν κάνῃ νὰ μοιάζῃ μὲ σκελετωμένο χέρι νεκροῦ, ποὺ ἀπόμεινε ἔτσι τεντωμένο τὴ στιγμὴ ποὺ ζητοῦσε στερνὴ βοήθεια...

Σιφονὲτ

Ο ΛΥΤΡΩΜΟΣ

Ἀνήμερα τῆς Παναγίας, ἡ Μάρω, ἡ κόρη τῆς κυρὰ-Λένας, θὰ πήγαινε ἀνυπόδητη ν' ἀνάψῃ τὶς καντήλες τῆς παλιᾶς ἐρειπωμένης ἐκκλησίτσας. Τὄχε τάμμα ἡ μάννα της.

Καιρὸ τώρα τὴ βασάνιζε ἡ ἀρρώστεια. Ὅσο πήγαινε κι' ἀδυνάτιζε, τὰ μάτια της βαθούλωναν κι' ἔβηχε ἐξακολουθητικά. Μάτια ἡ γιάτρισσα τοῦ χωριοῦ μεταχειρίστηκε ὅλα τὰ μαγικὰ βότανα νὰ γιάνῃ τὴν ἀρρώστεια. «Μόνο ἡ χάρη τῆς Παναγιᾶς θὰ σώσῃ τὴν κοπέλλα μου!» σκοχάστηκε ἡ μάννα της. Κι' ἔταξε τὸ τάμμα.

Ἦταν ἕνα καλοκαιριάτικο γαλήνιο ἀπόγευμα, ὅταν κίνησε. Μπροστὰ της καταπράσινο ἔχασκε τὸ ρέμμα ποὺ κατηφόριζε. Τὸ βῆμα της ἔτρεμε· οἱ πέτρες ροβολοῦσαν πρὸς τὰ κάτω. Ἡ ἀνάσα της ἀκουόταν κομμένη κι' ἀνήσυχη. Σὰν ἔφτασε στὸ βάθος, στάθηκε νὰ ξαποστάσῃ καὶ δροσίστηκε. Σήκωσε μὲ φόβο τ' ἀδυνατισμένο πρόσωπο. Ἡ ἐκκλησίτσα μόλις διακρίνοταν στὴν ἀντικρινὴ κορφή, πνιγμένη στ' ἀγριόχορτα. Πόσο ψηλὴ κι' ἄφθαστη τῆς φαινόταν τώρα, ἐνῷ ἄλλοτε τὴν ἀνέβαινε ἀσυλλόγιστα. Ἀναστέναξε μαρτυρικὰ καὶ συνέχισε τὸ δρόμο της. Σὲ κάθε βῆμα ἡ ἀναπνοή της κοβόταν καὶ σταματοῦσε νὰ ξαποστάσῃ. Κάθε στιγμὴ ἀνέβαινε κάτι ἀπ' τὸ λαιμό της. Μὰ ἡ ἐλπίδα τὴν ἐμψύχωνε καὶ συνέχιζε μαρτυρικὰ τὸ Γολγοθά της.

***

Ἔφτασε ψηλὰ τὴν ὥρα ποὺ σουρούπωνε. Τὰ γόνατά της ἔκρεμαν, τὰ πόδια της ἦταν καταματωμένα. Ἔνοιωθε τὸ στῆθος της κουρελιασμένο, ξεσκισμένο. Ἔσκυψε ἀργὰ τὴ μικρὴ πόρτα καὶ προχώρησε στὴ σκοτεινὴ καὶ γαλήνια ἐκκλησίτσα. Ἀναψε. καμπουριαστὴ τὰ καντήλια καὶ σταυροκοπήθηκε μὲ τρεμάμενα χέρια. Τελευταία τεντώθηκε γ' ἀνάψῃ τὸ μεσιανὸ πολυέλαιο. Μιὰ σταλιά, μιὰ μόνο σταλιὰ ζωῆς τῆς ἔμενε ἀκόμα. Μόλις ἡ φλογίτσα ξεπετάχθηκε δειλά, ἔπεσε βαρειὰ μὲ κρότο στὸ πάτωμα.

Παναγιά μου, ἡ χάρη σου! μουρμούρισε.

Ἔβηξε ἀπότομα, τὰ χείλη της τρεμοσάλεψαν παραπονιάρικα κι' ἀπόμεινε ἀκίνητη.

Ἡ μάννα εἶδε ἀπὸ μακρυὰ νὰ λάμπουν τὰ παράθυρα τῆς ἐκκλησίτσας στὸ σύθαμπο.

—Ὁ λυτρωμός! σιγοψιθύρισε γεμάτη ἐλπίδα.

Γονάτισε στὸ κατώφλι, σήκωσε ἀψηλὰ τὰ χέρια στὸ ροδισμένο οὐρανὸ καὶ προσευχήθηκε θερμά.

Ντίνος Δεβερίτης

ΦΤΩΧΕ ΜΟΥ ΑΔΕΛΦΕ...

Φτωχέ μου ἀδελφέ, σὲ συλλογιέ- [μαι,
ἀρρωστημένο ἀνάμεσα στὰ χιόνια
καὶ σφίγγεται ἡ καρδιά μου πᾶν- [δυὸ χρόνια
π' ἔφυγες καὶ μᾶς ἄφησες νὰ [κλαῖμε...

Σὲ κάποια βορεινὴ ἐπῆγες χώρα
μὲ δάση χιονισμένα σκεπασμένη
ζητώντας μιὰ χαρὰ ποὺχες χαμένη
—ἄχ θὰ τὴ βρῇς, χλωμὸ παιδί, [πιὰ τώρα;

Καὶ θάρθῃς ὅπως ἔρχεσαι τὸ [βράδυ,
γερὸς καὶ γελαστός, στὸ ὄνειρό [μου;
τώχρὸ θὲ νὰ φιλήσῃς μέτωπό μου,
θ' ἀκούσω τὴ φωνή σου ποῦναι [χάδι;

Ποιὸς ξέρει... Μὰ ὡστόσο πε- [ριμένω
μιὰ μέρα φωτεινὴ ποὺ θὰ μὲ φέρῃ
σ' ἕνα σταθμό, καὶ δίνοντας τὸ [χέρι,
θὰ σὲ φιλήσω πάνω σ' ἕνα τραῖνο.

Περιπλοκὰς

ΧΩΡΙΣΜΟΣ

Ἦταν μιὰ Κυριακὴ τοῦ περασμένου χρόνου, μιὰ μέρα χαρούμενη. Ὁ οὐρανὸς ξαπλώνονταν καταγάλανος, κι' ὁ ἥλιος ἔριχνε τὶς χρυσές του ματιὲς στὴ γῆ, κι' ἔκανε ὅλη τὴν πλάση νὰ χρυσίζῃ. Ἡ θάλασσα, ἥσυχη σὰ λάδι, καθρέφτιζε τὰ λίγα βαπόρια, ποὺ ἦταν κοντὰ στὴν παραλία.

Κι' ἐγώ, ἀντὶ σὰν πάντοτε νὰ εἶμαι χαρούμενη καὶ γελαστή, ἤμουν ὡς τὴν καρδιὰ θλιμμένη. Ἀπ' τὰ μάτια μου κυλοῦσαν μεγάλα μαργαριτάρια ἀπὸ θερμὰ δάκρυα, κι' ἔτρεχαν τὸ ἕνα μετὰ τὸ ἄλλο, λὲς κι' εἶχαν ἀγῶνες, ποιὸ νὰ φθάσῃ πιὸ μπροστὰ στὴ

γῆ. Γιατί νᾶμαι λυπημένη; γιατί νὰ μὴ χαίρουμαι κι' ἐγὼ μαζὶ μὲ τὴ φύση;

Γιατί σ' ἕνα τέταρτο, ἴσως καὶ σὲ δέκα λεπτά, θὰ σφύξω στὴν ἀγκαλιά μου γιὰ στερνὴ ἴσως φορὰ μιὰ φίλη μου, ποὺ μόνον αὐτὴ τόσο ἀγάπησα στὸν κόσμο.

Καὶ νά, τὸ βαπόρι σφύριξε τὸ πρῶτο του σφύριγμα. Ἐγὼ ἀφηρημένα κοίταζα μακριὰ στὸν ὁρίζοντα. Μὰ τὸ δεύτερο σφύριγμα τοῦ βαποριοῦ μὲ ξύπνησε. Τότε κι' ἐγὼ γύρισα σὰ νὰ ζητοῦσα κάτι. Ζητοῦσα τὴ φίλη μου, ἀλλ' αὐτὴ δὲν φαίνονταν πουθενά... Ἐάφνου ἓν' αὐτοκίνητο ξεπρόβαλε ἀπ' τὴ γωνία καὶ στάθηκε κεῖ μπροστά μου. Μιὰ ξανθοῦλα μὲ μάτια βουρκωμένα βγῆκε ἀπὸ μέσα καὶ ρίχθηκε στὴν ἀγκαλιά μου, ξεσπώντας σ' ἀναφυλλητά. Μόλις μποροῦσα νὰ τὴν παρηγορήσω λίγο, λέγοντάς της λόγια ποὺ ἡ λύπη τὰ ἔκανε ἀσυνάρτητα. Κι' ἐκείνη μ' ἀπαντοῦσε μὲ λόγια κομμένα ἀπ' τοὺς λυγμούς...

. . . . . .

Τὸ βαπόρι τώρα φεύγει σιγὰ-σιγά, σχίζοντας τῆς θάλασσας τὰ γαλανὰ νερά. Ἀπὸ μακριὰ βλέπω τὴ φίλη μου στὴ γέφυρα νὰ κουνᾷ τὸ μαντῆλι της γιὰ νὰ μ' ἀποχαιρετήσῃ. Κι' ὅταν πιὰ χάθηκε, γύρισα στὸ σπίτι θλιμμένη κατάβαθα. Τότε θυμήθηκα κεῖνο τὸ τραγοῦδι ποὺ μάθαινα σὰν ἤμουν μικρή, κι' ἰδίως τὸν τελευταῖο στίχο:

Κι' ἀφοῦ πανί, μαντήλι ἐχάθη [στὸ νερό,
ἐδάκρυσαν οἱ φίλοι, ἐδάκρυσα κι' [ἐγώ,

κι' ἔγειρα στὸ τραπέζι, καὶ τὰ δάκρυά μου ἔτρεξαν ἄφθονα ἀπ' τὰ μάτια μου...

Πυθία

Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΟΥ

Ὅταν φθάσῃ τὸ φθινόπωρο, ἐγὼ κι' ἡ μαμμὰ δὲν περνᾶμε τὰ μονότονα ἀπογέματα στὸν κῆπο μας. Χάνει πιὰ κι' αὐτὸς τὴν ἀνθηρή του ὄψη, καὶ σὰν τὰ βλέπουμε ὅλα γύρω μας χλωμὰ κι' ἀρρωστημένα, νοιώθουμε μιὰ μελαγχολία νὰ μᾶς περνᾷ τὸ κορμί, σὰν ἀκοῦμε τὰ ξερόφυλλα νὰ τρίζουν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μας.

Πέρνουμε τὸ φειδωτὸ μονοπάτι, ποὺ φέρνει στὴ γαλανὴ ἀκρογιαλιά, καὶ καθιστὲς πάνω σ' ἕνα κουφωμένο βράχο, ἀγναντεύουμε πέρα πρὸς τὸ πέλαγος. Τέτοιες γλυκειὲς μὰ πονεμένες ὧρες, ἀκούω τὴ μαμμὰ νὰ μοῦ διηγεῖται μὲ τὴ νοσταλγικὴ φωνή της τὰ περασμένα, καὶ νὰ μοῦ περιγράφῃ τὴ μακρινή μου πατρίδα, ποὺ ἐγὼ δὲν τὴ θυμᾶμαι πιά, κι' εἶναι τὸ ἴδιο σὰν νὰ μὴ τὴν ἔχω γνωρίσει ποτέ. Μὰ πόσο τὴν ἀγαπῶ! Ἀπὸ τότε ποὺ μπόρεσα νὰ συλλάβω τὴν εἰκόνα της στὸ νοῦ, νοιώθω μέσα μου νὰ φουντώνῃ ὁ πόθος νὰ τὴ δῶ, νὰ τὴ γνωρίσω.

Κι' ἄκουω τὴ μαμμὰ νὰ λέῃ:
— Γεννήθηκες σ' ἕνα κομμάτι γῆς ποὺ τ' ἀγκαλιάζει ἡ θάλασσα, τὸ χαϊδεύουν οἱ αὔρες, τὸ λούζει ὁ ἥλιος, σ' ἕνα μακρινὸ ἀνθοστόλιστο νησί. Εἶδες τὸ φῶς τῆς ζωῆς γιὰ πρώτη φορά, μέσα σ' ἕνα ἄσπρο σπιτάκι μὲ κόκκινη σκεπή, ποὺ τὸ ἔζωνε ὁ κισσὸς καὶ τ' ἀγιόκλημα. Ἤρθες μαζὶ μὲ τὰ χελιδόνια τὴν ἄνοιξη, χελιδόνι καὶ σὺ πρόσχαρο, ποὺ φώτισες μὲ καινούργιο φῶς τὸ φθινόπωρο τῆς ζωῆς μας. Ὅταν ἄρχισες νὰ περπατᾷς, σὲ ἔπαιρνα ἀπὸ τὸ χέρι καὶ πηγαίναμε στὸ ἀκρογιάλι. Τότες ἔτρεχες τρελλὸ καὶ χαρούμενο παιδί, καὶ τὶς ἔανθὲς μποῦκλες σου ξανέμιζε τ' ἀγέρι. Ἁπλωνες τὰ μικρά σου ρόδινα χεράκια, κι' ἔκοβες τὰ κρίνα τῆς ἀμμουδιᾶς. Ὕστερα ἀνεβαίναμε ὡς τὸ ἐκκλησάκι τοῦ βράχου, κι' ἀφίναμε τὰ λουλούδια στὴ χλωμή του Παναγιά. Ὅταν γυρίζαμε στὸ χαρούμενο σπίτι μας, ἀκούγαμε νὰ γλυκοσημαίνῃ τοῦ ἑσπερινοῦ ἡ καμπάνα. Δὲ μπορεῖ νὰ κρατήσῃ περισσότερο μιὰ εὐτυχία. Ἐάφνου μιὰ μέρα ἤρθε τὸ βαπόρι—ποὺ σάλλους φέρνει χαρὰ κι' ἄλλοιῶν τὴν παίρνει—γιὰ νὰ μᾶς πάρῃ. Ὦ! τ' ἀξέχαστο βράδυ! Πάνω ἀπὸ τὸ κατάστρωμα τοῦ βαποριοῦ, ὧρες ἀτέλειωτες κοίταζα τὰ φῶτα τοῦ νησιοῦ ποὺ ὅλο μάκραιναν κι' ἔσβυναν, σὰν νὰ ἤθελα νὰ κλείσω τὴν εἰκόνα του μιὰ γιὰ πάντα στὴν ψυχή...

Κι' ὅσο τὴν ἄκουσα νὰ μοῦ περιγράφῃ τὴ μακρινή κι' ἀγνώριστη πατρίδα μου, τόσο φουντώνει μέσα μου ὁ πόθος νὰ τὴ δῶ, νὰ τὴ γνωρίσω.

Κι' ἄφοῦ πανί, μαντήλι ἐχάθη [στὸ νερό,
ἐδάκρυσαν οἱ φίλοι, ἐδάκρυσα κι' [ἐγώ,

κι' ἔγειρα στὸ τραπέζι, καὶ τὰ δάκρυά μου ἔτρεξαν ἄφθονα ἀπ' τὰ μάτια μου...

Πυθία

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ «ΔΙΑΠΛΑΣΙΣΟΣ»

Ἀθῆναι, 42 ὁδὸς Εὐριπίδου, τὴν 12 Μαρτίου 1931

ΔΗΛΩΣΗ

Δὲν παραλαμβάνω γράμματα μὲ ἀνεπαρκὲς γραμματόσημο, γιὰ τά ὁποῖα πρέπει νὰ πληρώσω. Ζυγίζετέ τα καὶ βάζετε τὸ γραμματόσημο σωστό. — Δὲν ἀπαντῶ σὲ κανένα, ὅταν μὲ ρωτᾷ γιὰ πράγματα ποὺ τὰ ἔχει ὁ Ὀδηγὸς τοῦ Συνδρομητοῦ. Τιμᾶται δρ. 5, ταχυδρομικῶς δρ. 6, καὶ πρέπει νὰ τὸν προμηθευθῇ ὁποιος θέλει νὰ λαβαίνῃ μέρος στὴν κίνησι.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΑΝΗΜΥΡΑ ἐξακολουθεῖ. Καὶ σήμερα θ' ἀπαντήσω μόνο σ' ὅσους μπορέσω. Δὲν εἶναι μόνον ὁ τόπος ποὺ λείπει· εἶναι κι' ὁ καιρός. Μιὰ ἑβδομάδα δὲν μοῦ φθάνει γιὰ νὰ διαβάσω τόσα γράμματα, νὰ ἐκτελέσω τόσες παραγγελίες καὶ νὰπαντήσω, ἔστω καὶ μὲ λίγα λόγια, σὲ ὅλους. Γι' αὐτὸ τὰ καλὰ μοῦ παιδιὰ πρέπει νὰ περιμένουν...

Γεώργο Πολυχρονόπουλε, ἡ καλή σου θεία μοῦ γράφει πῶς κάνεις σὰν τρελλὸς γιὰ μένα, καὶ τὸ μόνο παράπονό σου εἶναι πῶς τὸ φυλλάδιο δὲν σοῦ ἔρχεται πάντα τὴν ἴδια ἡμέρα. Ἀλλὰ... βαπόρι εἶν' αὐτό. Πότε τὸ προφταίνω, καὶ τὸ φυλλάδιο σοῦ ἔρχεται στὴν ἡμέρα του· πότε τὸ χάνω καὶ τὸ φυλλάδιο φεύγει μὲ τὸ ἄλλο. Κι' ὄχι βάβαια μόνο τὸ δικό σου, ἀλλὰ ὅλων τῶν συνδρομητῶν ποὺ ἔχω στάρατο σου νησί.

Ἐλπίζω, *Παῦλα*, νὰ ἔγινες τώρα πιὰ καλὰ ἀπ' τὴ γρίπη καὶ νὰ μοῦ γράψῃς τὶς ἐντυπώσεις σου ἀπὸ τὴν ἀποκριάτικη ἀορτὴ τοῦ σχολείου. Ναί, εἶχα σκοπὸ νὰ ξαναδημοσιεύσω τὸ «Μικρὸ Λόρδο», τὸ θαυμάσιο αὐτὸ ἀγγλικὸ μυθιστόρημα ποὺ πρώτη ἐγὼ ἐδημοσίευσα. Ἀλλὰ ἀφοῦ στὸ μυταξῦ βγῆκε σὰ βιβλίο χαριστό — καὶ σὲ βιβλίο, ὑποθέτω, τὸ ἀγόρασες καὶ σύ — εἶναι περιττό.

Εὐχαριστῶ, *Μαρμαρωμένε Βασιλιά*, ποὺ θεωρεῖς καθῆκον σου νὰ μοῦ ἐγγράφῃς καὶ σὺ ἕνα τσιλάχιστον συνδρομητή, κι' ἐλπίζω κάποιον νὰ βρῇς ποὺ νὰ μὴν εἶναι γραμμένος. Παντοῦ ἡ γρίπη ἦταν ἀπάνω κάτω ἡ ἴδια: μαλλον ἐλαφριά. Μπορεῖ κάποτε νὰ κάμω ἕνα τέτοιο Διαγωνισμό· δηλαδὴ νὰ ζητήσω ἀπ' τὸν καθένα νὰ μοῦ περιγράψῃ σύντομα τὴν πατρίδα του. Θαῦγαιναν πολλὰ ἐνδιαφέροντα καὶ διδακτικὰ κομμάτια γιὰ τὴ Σελίδα. Νά, σὰν τὸ σημερινό τῆς *Ἠλιογέννητης*, ποὺ εἶναι πραγματικῶς ἔξοχο!

Γιὰ τὴ βελτίωση, *Νάρκισσε*, τῶν Μ. Ἀγγελιῶν, ποὺ τόσο μὲ ἀπασχολεῖ καὶ μένα, οἱ τρόποι ποὺ προτείνεις δὲν μοῦ φαίνονται πολὺ πρακτικοί. Ἀλλὰ θὰ προσπαθήσω τὰ βρῶ κανένα ἄλλο. Οἱ λέξεις τῆς Ἀσκήσεως 121-125 ἔχουν καλῶς· ἡ ἀλλαγὴ δὲν γίνεται μὲ τὸ F. Ναί, στὸ Χειρμοῦλο 131 παρελείφθη νὰ δριοθῇ ἡ λέξη τοῦ χερουλιοῦ, ἀλλ' αὐτὴ μποροῦν νὰ τὴν παραλείψουν κι' οἱ λύτες. Τοὺς «Περίπατους» ἡ *Συγουρόμμαλη* μοῦ τοὺς ἔστειλε γιὰ τὴ Σελίδα Συνεργασίας. Ἀλήθεια, εἶναι ἐλλειφη ποὺ ἡ *Μεγάλη Ἑλλὰς* δὲν στέλνει πιὰ Ἀσκήσεις.

Ἡ *Μικρομέγαλη* μοῦ διηγεῖται πῶς ἱδρύθηκε ὁ νέος Σύλλογος «Ἐθνομὴ Παρέα». Συγκεντρώθηκαν μιὰ μέρα ὅλα τὰ Διαπλασόπουλα, ποὺ εἶχαν γνωρισθεῖ καὶ συνδεθεῖ ἀδελφικὰ στὴ Ἀθήνας ἐξαιτίας μου, καὶ, ἀφοῦ εὐγνωμοσύνη, τὸν ἵδρυσαν μὲ κύριο σκοπὸ τὸ ξεσπάθωμα. Τρεῖς τὸν διευθύνουν. Ὅλα τάλλα μέλη εἶναι σύμβουλοι. Κι' ἀκόμα, ἡ «Ἐθνομὴ Παρέα» εἶναι ὁ μόνος σύλλογος ποὺ δὲν ἀποκαλύπτῃ φευδώνυμα καὶ δὲν θἄχῃ πόλεμο μὲ ἄλλους συλλόγους. Συγχαρητήρια λοιπὸν κι' εὐχαριστήρια.

Ἡ *Ἠρὼ* εἶναι γεμάτη χαρὰ καὶ ὁ κ. Ξενόπουλος, ὁ ἀγαπημένος τῆς Φαίδων, ἔγινε *κι' ἐπίσημα* Ἀκαδημαϊκός, γιατὶ ἀπὸ καιρό, λέει, τὸν θεωροῦσαν τέτοιο οἱ θαυμαστές του. Δὲν ἔμε ἐ δηλαδὴ παρὰ ἡ ἐπίσημη ἀναγνώριση, ποὺ ἄργησε κάπως; ἀλλὰ ἤλθε. Ὁ κ. Ξ. εὐχαριστεῖ πολὺ τὴν καλή μας φίλη, καὶ θὰ χαρῇ βέβαια ἂν τὴν ἴδῃ στὴ δείξωσή, γιὰ τὴν ὁποία θὰ σᾶς εἰδοποιήσω ἐγκαίρως.

Φυσικά, *Ἀντιγόνη*, ἀφοῦ δὲν περιμένεις νὰ δημοσιευθῇ τὸ κομμάτι σου, ἡ δημοσίευσή του σοῦ προξένησε ἀκόμα πιὸ μεγάλη χαρά. Τώρα λοιπὸν θὰ μοῦ στείλῃς κι' ἄλλο, ποὺ βέβαια θὰ εἶναι καὶ καλύτερο... Ἔκαμες καλὰ ποὺ παρακολούθησες τὶς παραστάσεις τῶν ἑλληνικῶν θιάσων στὴν Πόλη σας κι' εἶδες τόσα ὡραῖα ἔργα. Στὴν ὑπερέτα ὅμως δὲν σὲ συμβουλεύω νὰ πᾷς. Τὰ ἔργα αὐτὰ τοῦ ἐλαφροῦ μουσικοῦ θεάτρου δὲν εἶναι γιὰ τὴν ἡλικία σου καὶ — στοχάζομαι — δὲν εἶναι γιὰ καμμιὰ ἡλικία.

Ἡ *Ἔρση Δρόσου* ἔκαμε ἕνα ἐξοχικὸ περίπα ὁ κι' εἶδε τὶς πρῶτες παπαροῦνες. Ἄνοιξη λοιπόν! Ἡ ἴδια ἔκαμε μιὰ στατιστικὴ τῶν κομματιῶν ποὺ δημοσιεύθηκαν στὴ Σελίδα τὴν Α' τριμηνία. Ἀλλὰ νὰ σᾶς πῶ, δὲν βρίσκω κμμιὰ ἀξία σ' αὐτὲς τὶς στατιστικές, καὶ πρὸ πάντων στὰ συμπεράσματα ποὺ βασίζονται ἀπάνω σὲ λίγους ἀριθμούς. Θέλω νὰ πῶ, ὅτι καμμιὰ φορά, τὸ ἕνα κομμάτι τοῦ ἑνὸς μπορεῖ ν' ἀξίζει ὅσο τὰ πέντε τοῦ ἄλλου.— Ναί, τὸ «Ραγισμένο Βιολί» τῆς *Αὐγῆς Ρόδου* θυμίζει κάπως τὸ περίφημο «Vase brisé» τοῦ Σουλλὸ Πρυντόμ. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν λιγοστεύει τὴν ὁμορφιά του. Κι' ἴσως ἡ ἰδέα αὐτοῦ τοῦ ραγίσματος σ' ἕνα βιολί, εἶναι πλουσιώτερη σὲ ποίηση παρὰ ἡ ἰδέα τοῦ ραγίσματος σ' ἕνα βάζο. Δὲν λέγω βέβαια ὅτι τὸ ποίημα τῆς *Αὐγῆς Ρόδου* εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ τοῦ Πρυντόμ. Ἀλλ' ἂν τόγραφε μ' αὐτὸ τὸ μοτίβο κι' ὁ Πρυντόμ, θἄκανε κάτι ἀνώτερο ἀπὸ τὸ «Βάζο» του.

Παρηγορήσου, *Δαφνοστεφανωμένη*, καὶ γρήγορα θὰ ξανάλθῃ τὸ καλοκαίρι, ποὺ μὲ τὸ δίκιο σου τὸ θεῖς. Ἀλλά, ποιός ξέρει, καὶ πρὶν ἔλθῃ τὸ καλοκαίρι, μπορεῖ νὰ γίνῃς καλά, νὰ σηκωθῇς καὶ νὰ πηγαίνῃς ὅπου θέλεις. Γιὰ τὴν ὥρα τὸ διάβασμα εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ νὰ περνᾷς τὸν καιρό. Καὶ νομίζω πῶς μπορεῖς νὰ μοῦ γράψῃς τὶς ἐντυπώσεις σου, τὶς σκέψεις σου, ἀπὸ τὰ τόσα βιβλία ποὺ διαβάζεις. Γιὰ τὸ ποίημα ποὺ λές, δὲν θυμοῦμαι τώρα. Ἂν τὸ ἔλαβα, θὰ σοῦ πῶ γι' αὐτὸ ὅταν ἔλθῃ ἡ σειρά του, ἡ θὰ τὸ ἰδῇς ἄξαφνα δημοσιευμένο.

Ἰθώμη καὶ Ἀθανάσιε Κωνσταντινίδη ὁ κ. Φαίδων ἔλαβε τὰ γραμματάκια σας καὶ σᾶς εὐχαριστεῖ πολὺ-πολύ. Καὶ τὸ δικό σου, *Πάνθεια Ἀβραδάτου*... Πάντα λέει νὰ σᾶς στείλῃ δυὸ λόγια εὐχαριστήρια· ἀλλὰ θὰ τὸ κατορθώσει; Ἔλαβε καὶ λαβαίνει καθημέρα τόσα γράμματα, ποὺ ἴσως στὸ τέλος θὰ τὸ βρῇ ἀδύνατο νἀπαντήσῃ σὲ ὅλα. Μὴ τὸν συνεριθῆτε...

Ἡ *Ἀνθισμένη Ἀμυγδαλιὰ* μοῦ γράφει: «Ὅσο κι' ἂν εἶναι τὸ σκολιάδι, πάντα τὸ φῶς θὰ λάμψῃ... Ὅστε τώρα πιὰ τὴν Ἀθηναϊκὴ Ἐπιστολὴ θὰ μᾶς τὴ γράψῃ ἕνας Ἀκαδημαϊκός! Τί χαρὰ γιὰ μᾶς τὰ Διαπλασόπουλα!»

Δὲν ἤταν ἀνάγκη. *Ντίνε Αὐγερίῃ*, νὰ μοῦ δώσῃς ἐξηγήσεις, γιατὶ οὔτε στιγμὴ δὲν μοῦ πέρασε ἡ ἰδέα κἀμμιὰ ἡ παρατήρησή σου γιὰ τὸ κομμάτι ἐκεῖνο προερχόταν ἀπὸ κακὴ διάθεση σὲ μένα! Ἔφρω τόσο καλὰ τὴν ἀγάπη σου καὶ τὸ ἐνδιαφέρο σου. Γιὰ τὸ ἄλλο ποὺ μὲ ρωτᾷς, σοῦ ἀπαντῶ ὅτι καὶ νωρίτερα ἀπὸ 3-4 χρόνια μπορεῖς νὰ γίνῃς συνεργάτης μου, γιατὶ ὅσα δικά σου διάβασα ὡς τώρα, μοῦ ἔδειξαν φανερὰ ὅτι ἔφρεις νὰ γράφῃς. Ἕνα πρᾶγμα μένει νὰ μάθῃς ἀκόμα: νὰ *γράφῃς γιὰ παιδιά*—μικρὰ ἢ μεγάλα, ἄβιαφορο. Εἶναι βέβαια *πολὺ δύσκολο* πρᾶγμα· δὲν τὸ ξέρουν ἀκόμα καὶ μεγάλοι συγγραφεῖς· ἐσὺ ὅμως ἐλπίζω νὰ τὸ μάθῃς. Καὶ ἔφρεις ποιὸ εἶναι τὸ κυριώτερο στοιχεῖο: ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς, ἡ αἰσιοδοξία. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ θλιβερὰ ἀκόμα πράγματα, ποὺ γράφουν μεγάλοι, συγγραφεῖς γιὰ παιδιὰ — ὁ Ἀνδερνσεν, ὁ Ἀνατὸλ Φράνς—ἔχουν στὸ βαθὸς κάτι, ποὺ δὲν ἀφίνει τὸ παιδί, ἂν καὶ μαθαίνει τὸν κόσμο, νὰ γίνῃ ἀπαισιόδοξο καὶ δυστυχισμένο. Ἔ, μ' αὐτὸ εἶναι ὅλη ἡ τέχνη...

Ζουλιάνα Ι. Καταβάτη (καλὰ κι λέω τώρα;) σοῦ ἔστειλα τὰ φυλλάδια ποὺ ἐζήτησες. Ναί, ἡ «Μικρὴ Ἀγνωστη» εἶναι ἕνα πολὺ ὡραῖο μυθιστόρημα, ποὺ τὸ ἔχω ὑπ' ὄψει μου ἀπὸ τὸ 1929. Δὲν ξέρω ὅμως ἀκόμη ἂν θὰ τὸ δημοσιεύσω φέτος, γιατὶ ἔχω ὑπ' ὄψει μου κι' ἄλλα καὶ πάλι θὰ κάμω ἐπιλογή. Τὰ μυθιστορήματα μου, βλέπεις, θέλω νὰ ἔχουν καὶ ποικιλία. Δηλαδὴ νὰ μὴ δημοσιεύωνται δυὸ τοῦ αὐτοῦ εἴδους συγχρόνως, ἢ τὸ ἕνα κατόπι τοῦ ἄλλου ἀμέσως.

Ὅστε σύ, *Φαραώ*, θὰ γίνῃς μιὰ μέρα πρώτης τάξεως μετεωρολόγος, ἀφοῦ ἔμαθες ἀπὸ τώρα νὰ κάνῃς παρατηρήσεις στὸ Μετεωρολογικὸ Σταθμό. Ναί, στὴν Ἀκροτεχλία σου ἐγὼ ἔκαμα τὶς δυὸ αὐτὲς μικρὲς ἀλλαγές: ἀντὶ «ἀρχαῖος βασιλεύς» ποὺ ἤταν δύσκολο νὰ βρεθῇ, ἔβαλα «κριτὴς τοῦ Ἅδου», καὶ ἀντὶ «ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας»—ποὺ θἄταν πολὺ ἀτελῆς ὁρισμός,—ἔβαλα μιὰν ἄλλη λέξη, ποὺ σημαίνει ἀκριβῶς «ὅ,τι εἶναι ὀγρὸν ἢ ἀδιεύθυ Γαλλικὲς Ἀσκήσεις, γιατὶ δὲν ἔχουν πολλὲς οἱ Συλλογὲς ποὺ ἔλαβα. Δὲν πιστεύω ὅμως ὅτι ὁ λόγος εἶναι ποὺ τώρα πιὰ δὲν σπουδάζουν τὰ παιδιὰ τὴ γαλλικὴ γλῶσσα, ἀλλὰ τὰ περισσότερα τὴν ἀγγλική. Μπορεῖ αὐτὸ νἄγινε σ' ἕνα χρόνο; Γιατὶ ὡς πέρσυ, οἱ περισσότερες Συλλογὲς ποὺ λάβαινα, εἶχαν καὶ γαλλικὲς Ἀσκήσεις. Ὑποθέτω λοιπὸν ὅτι τὸ φετεινὸ εἶναι ἁπλὴ σύμπτωση. Ὅπωσδήποτε, δὲν θἀπροφάσιζα εὔκολα νὰ βάζω, ἀντὶ γαλλικές, ἀγγλικὲς Ἀσκήσεις. Ἔχω τὴν ἰδέα πὼς ἀκόμη λιγώτεροι θὰ μοῦ ἔστελναν τέτοιες, κι' ἀκόμα λιγώτεροι θὰ τὶς ἔλυναν.

Χαίρω πολύ, *Θέογνι*, ποὺ ἔγινες καλά. Πολὺ μὲ συγκίνησε τὸ γράμμα σου, ποὺ μὲ πληροφόρησε ὅτι ἐγὼ στάθηκα ὁ καλύτερός σου σύντροφος κι' ἡ μόνη σου παρηγοριὰ στὴν ἀρρώστεια... Ἐλπίζω τώρα νὰ μοῦ γράψῃς συχνά. Ναί, ὑπάρχουν ὅλα τὰ προηγούμενα φυλλάδια, πρὸς δρ. 2,50 τὸ ἕνα.

Τὰ ἔλαβα ὅλα, *Ἐρνάνη*, Ἀλήθεια, τῆς σημερινῆς γενεᾶς τὰ παιδιά, ὅσα δὲν ἄρχισαν τὸ σχολεῖο μὲ τὴ Δημοτική, δυρκολεύονται κάπως στὸ μεταχειρισμά της, ἢ μᾶλλον μεταχειρίζονται μιὰ γλῶσσα μικτή. Κι' αὐτὸ βέβαια δὲν θὰ συμβαίνῃ μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ μέλλοντος. Ἐπίσης στὰ Γυμνάσια, ἄλλοι καθηγηταὶ εἶναι καθαρευουσιάνοι, ὅπως ὁ μαθηματικός σας, κι' ἄλλοι δημοτικισταί, ὅπως ὁ ἑλληνιστής σας. Στὸ μέλλον θὰ εἶναι ὅλοι δημοτικισταὶ καὶ θὰ κάνουν τὴ διδασκαλία τους σὲ γλῶσσα ἁπλὴ κι' εὐκολονάητη. Βρισκόμαστε, βλέπεις, σὲ μιὰ ἐποχὴ μεταβατική. Ἂν ἤσουν μάλιστα μαθήτρια τοῦ Γυμνασίου πρὸ 10 ἐτῶν, ἴσως δὲν θἄχες οὔτε ἕναν καθηγητὴ δημοτικιστή· ἐνῷ τώρα ἔχεις τουλάχιστο τὸν κυριώτερο γιὰ τὴ γλῶσσα. Γιατὶ ὅταν ὁ ἑλληνιστὴς εἶναι δημοτικιστής, καὶ τὴν ἀρχαία γλῶσσα κάνει τὰ παιδιὰ νὰ τὴ μαθαίνουν καλύτερα.

Μὲ ἄλλους λόγους, *Λεπτούλα*, εἶσαι καὶ σὰ ἀπὸ τὴν... εὐθυμη παρέα. Χαίρω πολὺ γιὰ τὴ γνωριμία. Γίνεται ἴσως κάπως ἀργά, ἀφοῦ ἔχεις 10 χρόνια συνδρομήτρια, ἀλλὰ δὲν ἀπορῶ, γιατὶ κι' ἄλλοι, καὶ χωρὶς νὰ ἔχουν τὸ πλῆθος τῶν μαθημάτων σου, ἄργησαν τὸ ἴδιο νὰ μποῦν στὴν κίνησή μου. Τὸ γράμμα σου μοῦ ἄρεσε πολύ· ἐλπίζω νὰ μοῦ ἀρέσῃ καὶ τὸ κομμάτι σου, ποὺ δὲν τό διάβασα ἀκόμη. Ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ τὸ ἐγκρίνω, πάντα θὰ σοῦ πῶ νὰ ἐξακολουθήσῃς νὰ γράφῃς καὶ νὰ μοῦ στέλνῃς. Κρίνεται κανεὶς ποτὲ τελειωτικὰ ἀπὸ τὸ πρῶτο του ἔργο;

Σ' ἄλλους δὲν ἔχω καιρὸ νἀπαντήσω σήμερα. Στὸ ἐρχόμενο.

ΓΙΑ ΤΗΝ Σ. Σ. Σ.

Ἀπορρίπτονται: «Τό πρῶτο μου κομμάτι γιὰ τὴ Σελίδα» τῆς *Πειραιώτισσας*, Σὰν «πρῶτο» μποροῦσε νὰ μὴν εἶναι τέλειο. Ἔχει κάποια χάρη κι' εὐχέρεια, ἀλλὰ τοῦ λείπει ἡ ζωηρότης καὶ τὸ ἐνδιαφέρον. Κι' ἓν' ἄλλο: ἡ στίξη εἶναι ἐντελῶς παραμελημένη καὶ λανθασμένη. — «Καλοκαιριὰ στὴ χειμωνιὰ» τῆς *Ἀνθισμένης Ἀμυγδαλιᾶς*. Καλὴ ἡ ἰδέα, μὰ ἀδύνατη νὰ πῶς ἡ ἐκτέλεση. Ἡ τελευταία στροφὴ ὑστερεῖ φανερὰ ἀπ' τὶς ἄλλες. — «Ὁ βοσκὸς» τοῦ *Ὑπερφυσικοῦ Μπεμπέ*. Ἀνομοιομορφία στὶς στροφές. Ἡ πρώτη ἔχει τέσσερις στίχους, ἡ δεύτερα ἔχει πέντε καὶ καθεξῆς. Σχετικῶς καλύτερη ἡ πρώτη. Οἱ ἄλλες ὑστεροῦν καὶ στὰ νοήματα καὶ στὴν τεχνική. — «Χωρὶς τίτλο» τοῦ *Αἰγόκλημα*. Γραμμένο μὲ κάποια συγκίνηση, ἀλλὰ τὸ θέμα του, κοινὸ καὶ τὰ νοήματά του ξανειθισμένα. — «Φλύαρη» τῆς *Ἀνοιξιάτικης Αὐγῆς*. Καλὴ ἡ ἰδέα νὰ περιγραφῇ ὁ τύπος τοῦ φλυάρου. Μὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡ περιγραφὴ μὲ χαρακτηριστικώτερες γραμμές καὶ μὲ περισσότερο ψυχολογημένη παρατήρηση. — «Χωρὶς τίτλο» τοῦ *Δοξασμένου Ἕλληνος*. Κοινὸ τὸ θέμα. Ἡ κατασκευή του ὑστερεῖ ἀπὸ «ἀρχιτεκτονική» ἄποψη. Τὸ προοίμιο εἶναι δυσανάλογα μεγάλο. — «Παιδικὲς ἀναμνήσεις» τοῦ *Χριστουγεννιάτικου Δένδρου*. Κι' αὐτὸ τὸ θέμα εἶναι πολὺ κοινό. Ἔχει ὅμως κάποια ἀφέλεια στὸ γράφημο. — «Ὧρες βάρδιας» τοῦ *Σαρδαναπάλου*. Οἱ δυὸ πρῶτες στροφὲς εἶναι πολὺ καλές. Ἀλλὰ οἱ δυὸ τελευταῖες ὑστεροῦν πολὺ στὴ στιχουργία Ἂς μοῦ στεῖλει τίποτ' ἄλλο. — Θὰ ἐξακολουθήσω.

ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ ΨΕΥΔΩΝΥΜΩΝ

Κανένα φευδώνυμο δὲν ἐγκρίνεται, οὔτε ἀνανεώνεται, ἂν δὲν συνοδεύεται ἀπὸ τὸ δικαίωμα, δρ. 10. — Τὰ ἐγκρινόμενα ἢ ἀνανεούμενα ἰσχύουν ὡς τὴν 30 Νοεμβρίου 1931. Ὅσα συνοδεύονται ἀπὸ Α, ἀνήκουν σὲ ἀγόρια καὶ ὅσα ἀπὸ Κ, σὲ κορίτσια.

Νέα Ψευδώνυμα: Ἀκριβὸ Βλαστάρι, ἀ. (ΑΒ). Παιχνιδιάρα, κ. (ΚΠ) Φωναΐτοπούλα, κ. (ΓΠ). Ψηλορείτης, ἀ. (ΙΙ), Ναζιάρικη Μικρούλα, κ. (ΕΣ). Μαγεμένος Βοσκός, κ. Χωρὶς Φτεράς, κ. (ΙΔ).

Ἀνανεώσεις Ψευδωνύμων: Μπουμπουλίνα, κ. Μονάκριβη, κ. Ἀγριοκάτσικο, ἀ. Μυρτίλος, ἀ.

Ἡ Διάπλασις ἀσπάζεται τοὺς φίλους της: *Ἀνδαλουσίαν* (τὰ ἔλαβα· ἀσπάζομαι καὶ τὸν *Ἅδωνι* ποὺ «πετᾷ στὰ οὐράνια»·) *Ἐλένην Παπαδρουσιώτου* (γιὰ τὸ ξεσπάθωμα σ' εὐχαρίστησα· Σῆμα σοῦ ἔστειλα τὴν 3 Φεβρουαρίου·) *Μπούμπκες Καρδιές* (κἀς τὸ ἐνέκρινα στὸ προηγούμενο· καὶ ἔστειλα καὶ τὸν Ὁδηγό·) *Δὸν Ζουὰν* (καλῶς τὰ δέχτηκες κι' εὐχομαι νὰ γίνῃ κατὰ τὴν ἐπιθυμία σου· ἀλλὰ νὰ μὴ μὲ ξεχάσῃς ἐπειδὴ θὰ πᾷς στὴν Ἀμερική! ὁ κ. Ξ. σ' εὐχαριστεῖ πολύ·) *Νικηφόρον Οὐρανὸν* (παιχνίδι ἀντιγραμμένο ἀπὸ ἑλληνικὸ βιβλίο δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ δημοσιευθῇ, οὔτε θἄταν καμμιὰ τιμὴ γιὰ σένα· ἂν τὸ μετέφραζες ἀπὸ ξένο βιβλίο ἢ περιοδικό, μπλίστα· δημοσιεύω πιχ: τοῦ *Πίκμαν*, ἀλλὰ αὐτὸς τὰ μεταφράζει ἀπὸ τὰγγλικά·) *Φιλομήλαν Πολέμη* (εὐχαριστῶ γιὰ τὰ καλὰ λόγια· ἐλπίζω νὰ πάρῃς καὶ ψευδώνυμο καὶ νὰ μοῦ γράψῃς συχνά·) *Καπετὰν Μπαούλην* (χαίρω κι' εὐχαριστῶ πολὺ· ἔστειλα τὸν Ὁδηγὸ στὸ νέο μου φίλο·) *Ὀδυσσέα* (ἔχω στὴ διάθεσή σου τὶς 7 δραχμές, γιατὶ τέτοιου εἴδους ἀγγε-

ριον» καὶ ποὺ ἔχει κι' αὐτὴ στὴ μέση τὸ γράμμα ποὺ χρειάζεται ἐκεῖ. Καθὼς εἶπα κι' ἄλλοτε, τέτοιες ἀλλαγές, καὶ μεγαλύτερες ἀκόμα, κάνω σ' ὅλες σχεδὸν τὶς Ἀσκήσεις ποὺ δημοσιεύω. Καὶ φυσικά, πάντα ἔχω τὸ λόγο μου.

Πολὺ μοῦ ἄρεσε τὸ πρῶτο σου γράμμα, *Ἐ

λίες δὲν μπορῶ νὰ δημοσιεύσω') *Ἠλιόλουστην* (χάρηκα πολὺ ποὺ ἔγραψες καλὰ στοὺς διαγωνισμοὺς τοῦ σχολείου, ἂν καὶ δὲν εἶχα τὴν παραμικρὴ ἀμφιβολία') *Ἄλκην Φοῖβον* (ἔλαβα, εὐχαριστῶ· «περιφρόνησις» ὄχι, δυσπιστία ἴσως· οἱ Σύλλογοι δὲν γίνονται μὲ 'Ἀγγελίες' ἱδρύονται πρῶτα ἀπὸ μερικοὺς φίλους κι' ἔπειτα δημοσιεύουν') *Ἐόνιαν* (ἔλαβα, εὐχαριστῶ, ἐξετέλεσα· καὶ τώρα περιμένω τὴ νέα Διαπλασοπούλα') *Μαραμένο Λουλούδι* (ἔλαβα κι' ἐξετέλεσα τὸ γράμμα σου μὲ τὴν παραγγελία· γιὰ τὸ ξεσπάθωμα σ' εὐχαριστῶ πολύ·) *Τρικκαλινόν* (ἔλαβα καὶ θὰ σοῦ πῶ ὅταν τὸ διάβασω μὲ τὴ σειρά του· χαίρω πολὺ ποὺ στὸ Δύκειό σας, ὅσοι παίρνουν Διαπλαση, παίρνουν καὶ τοὺς πρώτους βαθμοὺς· μ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ σ' ὅλα τὰ Δύκεια, καὶ σ' ὅλα τὰ σχολεῖα . . .) *Σοφίαν Παζουλίδου* (χαίρω γιὰ τὴ γνωριμία κι' εὐχαριστῶ γιὰ τὰ καλὰ λόγια· ἀφοῦ μαγαπᾶς τόσο πολύ, πάρε καὶ ψευδώνυμο, νὰ μοῦ γράφῃς τακτικά') *Εὐτέρπην Δημητρίου* (εὐχαριστῶ πολύ· ἔστειλα τὰ φυλλάδια ἐκεῖνα·) *Σημαίαν τῆς Δευτεριᾶς* (αὐτό, εἶδες, σοῦ ἐνέκρινα· κι' αὐτὸ ἔβαλα στὸ κομμάτι σου, ποὺ θὰ τὸ κρινω κατὰ τὴν ἐπιθυμία σου μ' αὐστηρότητα') *Πανελλήνιο Ὄνειρο* (εἶχαν ἐκτελεσθεῖ οἱ παραγγελίες σου, ὅταν ἔλαβα τὸ γράμμα σου τῆς 21 Φεβρ.) *Πληγωμένον Χρυσαετὸν* (τότε γράφε μου συχνά, γιὰ νὰ συνηθίσης· τὸ κάθε τι θέλει τὴν πρακτική του·) *Κόκκινην Σκιάν, Σεφτέρι τῆς Ἠπείρου* κτλ. κτλ.

Εἰς ὅσας ἐπιστολὰς ἔλαβα μετὰ τὴν *6 Μαρτίου*, θὰ παντήσω στὸ ἐρχόμενο.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ τοῦ 254ου Διαγωνισμοῦ Λύσεων. Αἱ λύσεις τοῦ φυλλαδίου τούτου εἶναι δεκταὶ μέχρι τῆς 14 Μαΐου.

185. Δεξίγριφος

Μιὰ φορὰ κι' ἕναν καιρό,
Παίζοντας τὸ κοριτσάκι,
Μ' ἕνα χτύπημα γερό,
Σπάει στὰ δυὸ τὸ παιχνιδάκι.
Μ' ἄξαφνα θάλασσοπόρο
Βλέπει μ' ἔκπληξη στὸ πρῶτο,
Κι' ἀπὸ τἄλλο ἀκούει μιὰ νότα
Νάντηχῇ μέσα στὸν κρότο.

Κυρὰ-Φρεσύνη

186. Λογοπαικτικὸς Μεταγραμματισμός.

Βγάζω . . . Ν καὶ βάζω . . . Μ
Κι' ἀπὸ κάποιον ποὺ πεινάει,
Κάνω ἄλλον στὴ στιγμὴ
Ποὺ καθόλου δὲν μιλάει.
Κι' ὅ,τι ἀκούει τὸ φυλάει.

Νέλλη

187. Ἀναγραμματισμὸς

Σηκώνεται ἑλαφρὸ ἀεράκι
Κι' ἀνακατεύονται λιγάκι
Τὰ γελαστὰ γλυκὰ γερά της
Κι' ἄξαφνα γίνονται . . . ἁλμυρά.
Μὰ τώρα τρέχει μὲ χαρὰ
Κεῖ-μέσα νὰ γλυτώσῃ ὁ ναύτης.

Ἀφρικάνα

188. Αἴνιγμα

Γνωστὴ πόλη ἑλληνική·
Μὰ τῆς βγάζω τὰ λουλούδια,
Ἕνα μόνο τῆς ἀφίνω,
Καὶ τὴν κάνω ἀμέσως δέντρο
Μὲ φωλιὲς καὶ μὲ τραγούδια.
—Τί μοῦ λές ! μ' αὐτὸ εἶναι φίνο!

Ριγολέτος

189. Δικτυωτὸν

* * * * * * *=Νεοέλλην ποιη-
* * * * [τής.
* * * * * * *=Μοῖρα.
* * * *
* * * * * * *=Πόλις τ. Ἑλλά-
* * * * [δος.
* * * * * * *=Φιλοσοφικόν.

Καὶ καθέτως τὰ ἴδια.

Πάνδεια Ἀβραδάτου

190 - 194. Μαγικὸς Σύνδεσμος

Τῇ προσθήκῃ ἑνὸς συνδέσμου, πάντοτε τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὰς κάτωθι λέξεις, νὰ σχηματισθοῦν ἄνευ ἀναγραμματισμοῦ ἄλλαι τόσαι :

διά, Ἴος, μία, ὁδός, νά.

Μικρούλα Τραλαλὰ

195 - 199. Φωνηεντόγριφος

Δι' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ φωνήεντος, ὁσαςδήποτε φορὰς ἐπαναλαμβανομένου, μεταξὺ τῶν κάτωθι συμφώνων, τῶν ὁποίων ἡ τάξις εἰς ἕκαστον σωρὸν δύναται καὶ νὰ μεταβληθῇ, νὰ σχηματισθοῦν πέντε γεωγραφικὰ ὀνόματα :

τρφλκγρ, τστοτλ, σρχ, λμκκ, στρνχ.

Μιχ. Ι. Παντοσιέπουλος

200. Φωνηεντόλιπον καὶ Ἐλλιποσύμφωνον ἐκ Διπλῆς Ἀκροστιχίδος.

Τὰ μὲν ἀρχικὰ τῶν κάτωθι ζητουμένων λέξεων ἀποτελοῦν φωνηεντόλιπον τοῦ τύπου.

* * * * *

τὰ δὲ δεύτερα γράμματα ἐλλιποσύμφωνον τοῦ αὐτοῦ τύπου καὶ τοῦ αὐτοῦ γνωμικοῦ :

1, Μέρος τοῦ ποδός· 2, Μετεωρολογικόν· 3. Ἀσιατικὸν κράτος· 4, Στρατηγὸς κορίνθιος· 5, Εὐαγγελιστής.

Ταρζὰν

201. Φωνηεντόλιπον

λλν - τ - βρ - βστζτ

Φρανσίνα

202. Γρῖφος

	τα		χρ		τα
τὸ		τὸ χρ		χρ τὸ		τὸ
	π'		σ'		τὸ	Θεῷ
τυ		τὸ χρ		χρ τὸ		τὸ
	τα		χρ		τὸ

Δόνα Κλάρα

ΛΥΣΕΙΣ

τῶν Πνευμ. Ἀσκήσ. τοῦ φύλ. 52

744. Ἰόλαος (Ἰώ, λαός). — 745. Ρώμη-βρώμη. — 746. Μέλιχέλι.—747. Αἱ χεῖρες.—748.

ΙΩΝΑΣ ΚΑΣΟΣ ΠΙΣΣΑ ΠΩΑΟΣ ΝΗΣΣΑ	749. ΣΑΧΤΟΥΡΗΣ ("Αρης, χάρης, ταῦρος, οὖς, ὗς, Ρῆσσος, ἦχος).—750. Χειρὶς—χεὶρ=ἷς + (μῖσος—σὸς=) *μῖ* + (Μάνη— μὰ =) *νη* =ΙΣΜΗΝΗ. — 751-755. Διὰ τοῦ ΚΑ : *κάμηλος, κάπρος, δκᾶ, ἄκανος, ἑκατόν.*—756. ΝΜΣ-ΠΘ—Νόμοις πείθου. ΕΙ-ΙΕΙ= "Εριν μίσει (ΝΕρων, ΜΙνως, ΣΙκινος, ΠΕτρος, ΘΙασος). — 757-759. Αὐλαία, Ἰουλία, Ἡλιαία.—760. *Ἐνόσω ζῆς ὑπάρχει ἐλπὶς* (ἐν ος οζ, εἰς, ὑπ' αρ χῖ, ἐλ πῖ ς.)

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Διὰ 1 ἕως 10 τὰ πολὺ λέξεις μὲ ἁπλὰ στοιχεῖα δρ. 6, τὸ ἐλάχιστον τίμημα. Πέραν τῶν 10 λέξεων 60 λεπτὰ ἡ λέξις, μὲ καχέα δὲ στοιχεῖα λεπτὰ 70 καὶ μὲ ἐφαλεῖα δρ. 1 .'Ο χωριστὸς στίχος δρ. 3. Οἱ μὴ συνδρομηταὶ κληρώνουν τὰ διπλᾶ. 'Η προπληρωμὴ εἶναι ἀπαραίτητη.

| ΑΑ'—227 |

Ἀντίπωση χαρὰ μοῦ ἔδωσε ἡ ὁλιψάστιγμη γνωριμία σας ἀγαπημένες μου, **Δικηγορίνα, Μικρομεγάλη, Τριανταφυλλένιο Δάκρυ.** Μὲ εὐχάριστη θὰ σᾶς ξανάβλεπα. Τ' ὄνομά σας, 'Ιωάννα;

Πενεμένο Χαμένελο

| ΑΑ'—228 |

Υποστηρίξατε τὸν (ΑΑ'—172) διαγωνισμὸν τῆς **Γαρδένιας.**

Χρυσοπηγή, Φεγγαραχτίδα

| ΑΑ'—229 |

Εὐχαριστῶ τοὺς ψηφίσαντας. Ψηφίζω **Γεώργιον 'Αβέρωφ.** 'Ανταλλάσσομεν Μ. Μυστικά. Δ/σις : 'Αλεξανδρῆν, Στοὰ Φέξη 122, 'Αθήνας.

Μπουμπουλίνα, 'Ιθώμη, Φοίβη

| ΑΑ'—230 |

ΨΗΦΙΣΑΤΕ ΦΑΝΑΤΙΚΑ ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑ· εἶναι τὸ ἡρωϊκότερο καὶ ὡραιότερο ψευδώνυμο.

| ΑΑ'—231 |

Παιδιά, ἀνταλλάσσω Μ.Μυστικὰ καὶ ἀλληλογραφῶ *μὲ παιδιὰ 12 - 14 χρονῶν.* Δ/σις μου : Τ. Σουμελίδην, 'Αναγνώστειον Σχολήν, Σπέτσας.

Μυρτίλος

| ΑΑ'—232 |

«Δημοκρατία», εἶσαι ὁ δάσκαλος ποὺ *δίδασκε καὶ νόμο δὲν ἐκράτει.* Πρὶν ἀπὸ σένα μὲ ἔχει ἀποκαλύψει ὁ **Γόρδιος Δεσμός.**

Ἐζωνάκι

| ΑΑ'—233 |

Ψηφίσατε φανατικὰ τὸν **ΑΡΗΝ.** Μ. *Γιανούλη, γιατὶ δὲν ἀκαντᾶς ;*

Μυρ. 'Ανδρος—Ριγολέτος

| ΑΑ'—234 |

Ολοι φῆφο γιὰ τὸ ὑπέροχο ψευδώνυμο.

ΞΕΝΟΙΑΣΤΟΣ ΑΠΑΧΗΣ

| ΑΑ'—235 |

Ἀλλάζω τετραδάκια μὲ κάθε Διαπλασόπουλο, ἀρνοῦμαι ἀλληλογραφία. **Φρανσίνα,** νὰ ἐλπίσω στὴν ὑποστήριξή σου ; ἀτὸ (**Ξένοιαστος 'Απάχης !**) Τζέννη 'Αργυρίου, Τσαΐτσα 26.

ΧΡΥΣΟΝΕΙΡΟ

| ΑΑ'—236 |

Σύλλογε «ΚΕΡΑΥΝΕ», τώρα ποὺ ἔρχεται ἡ ἀνοιξις δὲν θὰ ἔχομεν δεδαίως ἀστραπὲς καὶ βροντές, ἔτσι δὲν εἶναι ; Πές μας τί θὰ ἔχομεν ;

'Αεροπλάνον

| ΑΑ'—237 |

ΑΡΗΣ=τὸ ὡραιότερον ψευδώνυμον τοῦ Δημοψηφίσματος δέον νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ τὸ ὑποστηρίζω. Μιμηθῆτε με.

Γκαΐτε

| ΑΑ'—238 |

Διαπλασόπουλα-ες, ἀσθενῶ καὶ ἐπιφυλάσσομαι διὰ τοὺς «**Κεραυνὸν**» καὶ «**Διαπλασιακὴ Δημοκρατία**».

Κοσμοκράτωρ

| ΑΑ'—239 |

Παύω τὴν ἀνταλλαγὴν Μ. Μυστικῶν διὰ λόγους ἀνωτέρους θελήσεως.

Νέα Ἑλλὰς

| ΑΑ'—240 |

Ινδιάνα, στείλατε Δ/σίν σας.

Νέα Ἑλλὰς

| ΑΑ'—241 |

Κρυώνω μόνο, Δὲν Ζουάν ; . . Τουρτουρίζω ! . . ἀπ' τὶς ἀγγελίες σου ! !

Αἰάνα

| ΑΑ'—242 |

Παρωτομαίνοντας στὴν κίνησι στέλλω στὰ Διαπλασόπουλα φιλικὰ χαιρετίσματα.

Ὠκεανίς

| ΑΑ'—243 |

ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ, ὑποψήφιος Δημοψηφίσματος **ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ**

| ΑΑ'—244 |

Ιουδήθ, **Χρυσὴ Πεταλούδα,** πρανὴ χαρὰ μου ἡ ἀλληλογραφία σας. Μὴν ἀρνηθῆτε πρὸς Θεοῦ ! ! ; Περιμένω ἐναγωνίως.

Διαπλασόπουλα-ες, περιμένω χωρὶς ἄλλο τετράδιόκια ἀπ' ὅσους δὲν μ' ἔστειλαν. 'Επίσης ἀλληλογραφῶ μὲ ὅλους-ες. Δ/σις (ΑΑ'—131).

Δὲν πιστεύω νὰ περιγρονηθῇ ἡ ἀγγελία μου.

Βάσιγκτων

| ΑΑ'—245 |

Διαπλασόπουλα, λαμβάνοντα μέρος στὸν διαγωνισμόν μου (ΑΑ'—178), δείχνετε τὰ εὐγενικά σας αἰσθήματα μαζὶ μὲ τὴν ἐξυπνάδα σας.

'Ερνάνης

| ΑΑ'—246 |

Παρωτομαίνοντας εἰς τὸ μυρόλουστο σαλονάκι τῆς μεγάλης οἰκογενείας μας χαιρετῶ ὅλα τὰ ἐξαδελφάκια μου ἀλληλογραφῶ μὲ ὅλους-ες Δ σις : Κωνσταντῖνον Θεοχελίδην, ὁδὸς 'Ραδίκας 631, Δράμαν, διὰ **Μαγιάτικα Τριαντάφυλλα**

| ΑΑ'—247 |

Φιλοπρόσδοι ! Εὐχαριστῶν διὰ βραβεῖον, εὐχομαι καλὴν πρόοδον.

'ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΚΕΔΩΝ
Ὑποψήφιος Δημοψηφίσματος

| ΑΑ'—248 |

Παραπονοῦμαι χάριν τοῦ **Βασιλείου Μακεδόνος** γι' αὐτὸ παρακαλῶ θερμότατα ὅλες-ους, τὰς οὐς, φίλες-ους μου καθὼς καὶ τὴν ἀγαπητὴ «Μακεδονικὴ Δυναστεία» νὰ **ψηφίσουν ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΑ**

Ἡ παλιὰ Μεγάλη 'Ιδέα

| ΑΑ'—249 |

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ

Κατερχόμεθα μὲ τὸ ὑπέροχο ψευδώνυμο **ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΚΕΔΩΝ**

(Δημοψήφισμα 1929 Ψῆφοι 743)

| ΑΑ'—250 |

Αποτελέσματα Διαγωνισμοῦ μου. 'Ελλείψει ἀπαντήσεων, βραδεύω : Ι. Τσαρμακλῆ, *Διαπλασόπουλα-ες, νὰ περιμένω τὴν* ψῆφο σας ;

Χαραυγή

| ΑΑ'—251 |

Δὲν πιά, ἀπεδείχθη ὅτι ὅλην τὴν τρομοκρατίαν τοῦ Διαπλασόκοσμου κατέχει ὁ «**ΚΕΡΑΥΝΟΣ**» λοιπὸν ἀλλοίμονον καὶ τρισαλλοίμονον στοὺς πειράζοντάς τον (Διαπλ. Δημοκρατία, τ' ἀκούς ;)

Νέαι ἀποκρανώσεις : 'Ηλιόλουστη=Παπαστραμάτης, Χρυσαλὶς = Μαυροκεφάλου, Ταϋγέτη=Κοκκινοπούλου, 'Ερνάνης = Κωνσταντίνης, Αἰκ-Σὰνδ — Κοσμίδης. «Βάτραχοι», ἀκόμα κοιμᾶσθε ; ἔ ; 'Υπνοβλαφάν.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΕΡΑΥΝΟΣ

| ΑΑ'—252 |

Αλληλογραφῶ, ἀνταλλάσσω Μ. Μυστικά, τοπεῖα, ἠθοποιοὺς μὲ ὅλους-ες. Δ/σις : Κ. Κουλιανόν, "Ανδρον, διά :

ΡΙΓΟΛΕΤΟΝ

| ΑΑ'—253 |

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ : Ποῖο ἐφετεινὸ διαπλασιακὸ μαθητόρημα προτιμᾶτε καὶ διατί ; Συμμετοχὴ δωρεάν, βραβεῖα 10. Περιμένομεν ἀπὸ ὅλους-ες ἀνεξαιρέτως. Δ/σις : Κ. Κουλιανόν, "Ανδρον.

Ριγολέτος, Μυρσβέλος "Ανδρος

| ΑΑ'—254 |

Διαπλασόκοσμε, τί ποεσβεύεις περὶ μεταμφιεσμένων ; Γράψατε ! Δημοδιδάσκαλον Μελισσοτόπου Καστορίας, διά :

Δάβρο

ΤΟΜΟΙ

ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Τῆς *Α' Περιόδου* (1879 – 1893) ἀπὸ τοὺς ἐκδοθέντας 24 τόμους ὑπάρχουν ἀκόμη μόνον οἱ ἑξῆς τρεῖς : 7ος, 14ος, καὶ 18ος. "Εκαστος τόμος δρχ. *25*, ταχυδρομικῶς δὲ ἀποστελλόμενος δρχ. *28,50* διὰ τὸ 'Εσωτερικὸν καὶ δρχ. *35* διὰ τὸ 'Εξωτερικόν.

Τῆς *Β' Περιόδου* (1894—1930), ὑπάρχουν ὅλοι οἱ ἐκδοθέντες τόμοι, 37 ἐν ὅλῳ. 'Εκ τούτων, οἱ μὲν Τόμοι τῶν ἐτῶν 1894 - 1928 τιμῶνται ἕκαστος ἄρραφος δρ. *80* καὶ ραμμένος δρ. *85*. Οἱ δὲ *Τόμοι τοῦ 1929 καὶ 1930* τιμῶνται ἕκαστος ἄρραφος δρ. *110* καὶ ραμμένος δρ. *115*.

Ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου προσθετέα εἰς τὰς ἄνω τιμάς : Διὰ τὸ 'Εσωτερικὸν δρχ. *5* ὁ ἄρραφος καὶ δρχ. *15* ὁ ραμμένος, διὰ δὲ τὸ 'Εξωτερικὸν δρχ. *23* εἴτε ἄρραφος εἴτε ραμμένος.

Τύποις ΣΕΡΓΙΑΔΟΥ, Γεωργίου Σταύρου 10, 'Αθῆναι